Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...-һээ гарана | № 139 (13853) | 1972 оной июниин 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ХАНИ БАРИСААН, ХАРИЛСАА ХОЛБООН ТУХАЙ СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ БА ИРАГАЙ РЕСПУБЛИКЫН ХООРОНДОХИ ДОГОВОРЫЕ ЭСЭСЛЭН БАТАЛХА ТУХАЙ

Эсэслэн баталхын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр зуурашалагдаһан, 1972 оной апрелиин 9-дэ Багдадта гар табигдаһан, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудаар һайшаагдаһан, Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республиканууд Союзай ба Ирагай Республикын хоорондохи договорые эсэслэн батална.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1972 оной июниин 13.

...АСТНОЙ ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН ТУХАЙ
...НФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

... Улаан-Үдэ хотодо областной ...на эдэбхитэдэй суглаан боло... Энэ суглаан дээрэ «Уласхоорондын байдал тухай» асуудалаар ...ЦК-гай майн (1972 он) Пленумэй ...д тухай асуудал зүбшэн хэлэлсэбэ.

...һэн асуудалаар КПСС-эй обкомой ...митедэй нэгэдэхи секретарь ...огоев, КПСС-эй Улаан-Үдын ...ёрдохи секретарь **С. В. Анга...**, ...С-эй Баунтын райкомой нэгэдэхи ...тарь **Г. И. Воронин,** КПСС-эй ... райкомой нэгэдэхи секретарь ...**аренко,** КПСС-эй Зэдын райкомой ...дэхи секретарь **А. Р. Потепалов,** Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретарь **В. А. Уланов,** ВЛКСМ-эй обкомой секретарь **В. Ф. Подлеснов,** мяха консервын комбинадай мастер, Социалис Ажалай Герой **К. И. Филиппова,** сэрэгэй алба хаагша **А. А. Швецов,** «Бурятцелинстрой» трестые эрхилэгшэ **И. Д. Бугай** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан «Уласхоорондын байдал тухай» асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 он) Пленумэй абаһан тогтоолые нэгэн дуугаар һайшааһан, бүхыдэнь дэмжэһэн резолюци баталан абаа. Тиихэ зуураа КПСС-эй XXIV съездын хараалһан эб найрамдалай ехэ программые бэелүүлхэ талаар партиин ленинскэ Центральна Комитедэй Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй, Советскэ правительствын ябуулжа байгаа эсэшэ сусашагүй ехэ ажал ябуулгые бүрин түгэс суглаанда хабаадагшад һайшаан дэмжэжэ байһанаа элирхэйлбэ. Республикын коммунистнууд болон бүхы ажалшад юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болон ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэ солотойгоор угтаха зорилгоор хараалһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха байха гэжэ партийна эдэбхитэдэй суглаан найдуулаа.

СССР ИРАК ХОЁРОЙ ХООРОНДОХИ ДОГОВОР ЭСЭСЛЭН БАТАЛАГДАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани Кремль соо июниин 13-да болоо. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный заседаниие хүтэлбэрилһэн байна.

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР Ирак хоёрой хоорондохи договорые эсэслэн баталха тухай асуудалые Президиум хаража үзөө. Тобшолол хэхын тулада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулһан энэ договорые СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай гадаадын хэрэгүүдэй комиссинууд хаража үзөөд, тэрэниие эсэслэн баталхыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ һанамжалан дурадхаа.

Совет правительствын зүгһөө энэ асуудалаар СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов элидхэл хэһэн байна.

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Ирагай Республикын хоорондохи договорые СССР-эй правительство танай үзэмжэдэ табиба. Тус договор Ирагтай, мүн бүхы араб оронуудтай манай байгуулһан харилсаануудай түүхэдэхи ехэ ушар болоно гээд тэрэ хэлээ.

Уласхоорондын хуули гуримаар батадхагдаһанай ёһоор, хоёр гүрэнэй, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада тааруугаар бата бэхи, хани ёһоной харилсаа байгуулха, али бүхы талын холбоо хүгжөөхэ, империализм болон колониализмда эсэргүүсэн, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхэ гэһэн уялгануудые Советскэ Союзай ба Ирагай тангариглан абаһаниинь договорой гол удха шанарынь болоно гээшэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй программые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ табяа. Энэ программын шууд сэхээр, үрэ ехэтэйгээр бэелүүлэгдэжэ байһые, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе бүхы хэмжээгээр дэмжэлгын, империализмын ээрхэг түримхэй һанаашалгануудта шанга сохилтонуудай үгтэдэгые Ирагтай баталагдаһан договор шэнээр гэршэлжэ үгэнэ. Энэнь уласхоорондын угаа шухала документ соо бэелээ гэжэ хэлэхэ хүсэд үндэһэ баримта бии.

Гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудай зүгһөө Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ, Литвагай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Ю. Снечкус мэдээсэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев түрүүлжэ үгэ хэлэбэ. Партиин XXIV съездын табиһан ба КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдээр шууд сэхээр хүгжөөгдэһэн эб найрамдалай гадаадын политическэ программын тусгаар ехэ үрэтэй байһыень бидэнэр булта дахяад үнэншэн этигэнэбди гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Өөрынгөө амгалан ёһоной политикые шууд сэхээр бэелүүлдэг Советскэ Союз хадаа социальна үндэһэн ехэ шэнэдхэлгэнүүдэй түлөө, империализм болон ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн дайнай гуламтануудые усадхахын, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын түлөө тэмсэжэ байдаг араб арадуудай үнэн сэхэ ханинь байгаа, саашадаашье байха. Энээнииие Ирагай Республикатай манай байгуулһан харилсаан үнэмшэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ. Совет ба Ирак арадуудай нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһые, һайн хани барисаатайгаар ажаһуухые, бата бэхи эб найрамдал хангахын тулада али бүхы талын харилсаа холбоо хүгжөөхые тэдэнэй ехээр эрмэлзэдэг байһые договор лаблажа үгэнэ.

Эрхүүгэй областиин Тайшетскэ районой «Путь к коммунизму» колхозой түрүүлэгшэ Г. С. Орлова, Азербайджанай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. А. Халилов, КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп Президиумэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үгэ хэлэһэн бүхы гэшүүд договор тушаа комиссинуудай тобшололнуудые зүбшөөжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ, тэрэниие эсэслэн баталхые дурадхаа.

Зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые Н. В. Подгорный гаргаһан байна. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет-египет договорые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум жэл тухай сагай урда тээ һайшаагаа һэн, харин мүнөө Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет-ирак договорые эсэслэн баталха тухай асуудал бидэнэр зүбшэн хэлсэжэ байнабди.

Эдэ договорнууд, тэрэшэлэн эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай үнгэрэгшэ жэлэй августда баталагдаһан совет-энэдхэг договор хадаа империалис ээрхэг түримхэй ба дарлалтын политикада эсэргүүсэн, колониализмын хойшолонгуудые зайсуулхын түлөө, социальна дэбжэлтын замаар арадуудай сүлөөтэйгөөр хүгжэхын түлөө тэмсэдэг национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдтэй дэлхэйн социалис оронуудай улам бэхижэжэ байһан холбоо барисаанай улам үргэдэжэ байһан харилсаа холбооной шэнэ бодото бэелэл болоно. Национально-сүлөөрэлтын хүдэлөөнэй хүсэнүүдтэй хани барисаа болон харилсаа холбоо бүхы хэмжээгээр бэхижүүлгэ манай партиин XXIV съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай удаадахи пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр дахяад лаблагдаһан Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политикын гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно.

Совет-ирак договорой шухала удха шанарые тэмдэглэхэдээ үнэхөөрөөл хани ёһоной харилсаанай, мүн али алиндамнай ашатай туһатай харилсаа холбооной манай хоёр ороной хоорондо амжалтатайгаар хүгжэжэ байлгада политическэ ба хуули ёһоной бата бэхи үндэһэ һуури энэ договор табижа үгэбэ гээд Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудай заседани дээрэ, мүн эндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэдүүд зүб зүйтэйгөөр онсолон тэмдэглээ. Договор хадаа политическэ, экономическа, худалдаа наймаанай, научно-техническэ, соёлой ба бусад һалбаринуудай талаар совет-ирак харилсаануудые саашадань үргэдхэхэ һайн үндэһэ һуури боложо үгэхэ. Тиигэжэ Советскэ Союзай ба Ирагай Республикын хоорондохи хани ёһоной холбооё бүри дээдэ шатада гаргаха шухала эрхэ байдал бии болгогдоно.

Совет-ирак договор хадаа гурбадахи орондо эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй бэшэ, тэдэнэй хуулита эрхэ болон эрмэлзэлгэнүүдтэ түбэгтэй бэшэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Харин бусад оронууд болон арадуудай шухала эрмэлзэлгэнүүдтэ тааруу тиимэ дүрим заабаринууд договор соо бии. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, бүү зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хураахын түлөө саашадаа оролдолго гаргаха; империализм болон сионизмда эсэргүүсэн, колониализмые, шэнэ түхэлэй колониализмые, расизмые болон үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые хүсэдөөр эсэслэн, үгэ дуугүйгөөр усадхахын түлөө хэлбэришэгүй тэмсэл хэхэ гэжэ хоёр талын абаһан уялганууд эдэ дүрим заабаринуудта хамаадана. Өөрынгөө бүрин эрхын, сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай хэдэг тэмсэлые дэмжэлгээр бэе бэетээ, тэрэшэлэн эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдтэй харилсаа холбоо байгуулха тухай али али талын абаһан уялганууд мүн лэ энээндэ хабаадалсана.

Советскэ Союзтай харилсаа холбоо, тэрэ тоодо договорто үндэһэлдэг харилсаа холбоо хүгжөөлгэ, бусад социалис оронуудтай холбоогоо үргэдхэлгэ политическэ байдалаа шангадхалгадань, национальна экономикоёо бэхижүүлгэдэнь, өөрыгөө хамгаалха шадабарияа дээшэлүүлгэдэнь түрүү араб гүрэнүүдтэ туһалхал. Эдэ бүгэдэ Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын, Дүтын Зүүн зүгтэ тааруу һайн гуримшуулга хэхын түлөө, эб найрамдал болон уласхоорондын ахулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй аша туһада тааралдаха байна.

Совет-ирак договорой баталагдаһан ушар уласхоорондын оршондо һайшаалтайгаар угтагдаа. Договорые Советскэ Союзай ба Ирагай арадууд һайшаана, юуб гэхэдэ, өөһэдэйнь аша туһада тэрэ хүсэдөөр тааралдана бшуу. Бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай ба арадуудай социальна дэбжэлтын хэрэгые үнэтэйдэ тоологшод договорые бултадаа һайшаана.

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР Ирак хоёрой хоорондохи договорые Ирагай Республикын Революционно командованиин совет эсэслэн баталаа гэжэ эндэ элидхэгдэһэн байна.

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Ирагай Республикын хоорондохи договорые эсэслэн баталха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай проектые Н. В. Подгорный уншаа.

Указ нэгэн дуутаар баталан абтаһан байна.

Указ ба эсэслэн баталалгын грамотада Н. В. Подгорный гар табяа.

* * *

ПНР-эй сеймэй уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Польшын Арадай Республикада энэ оной майда албанай хэрэгээр аяншалһан тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ Г. И. Вороновой мэдээсэлые Президиум шагнаһан байна.

Г. И. Вороновой толгойлһон СССР-эй Верховно Соведэй делегациин ажал ябуулгые Президиумэй гэшүүд һайшаагаа.

Промышленностиин үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглаха тухай асуудал түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудта, промышленностиин талаар комиссинуудта хаража үзэлгын дүнгүүд тухай Национальностьнуудай Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ К. М. Герасимов элидхээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ мэдээсэлые анхаралдаа абаа. Промышленностиин үйлэдбэриин хүсэнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалаар палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай дурадхалнууд ба материалнууд СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдээ.

(ТАСС).

...ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

...ТОНЬ — ...ЦЕНТНЕР

...совхозой 1 отделени... ...Иванович Шевченко ... хэдэн жэлэй турша... ...на. Михаил Иванови... звенодо 496 гектар ...даалгагдаһан. Борхи... ...рхоной 447 гектар ...уһалагдадаг юм. Зве... ...1 трактор, бүлүүр ...сасажа уһалха «ДН... ...эй түхеэрэлгэ үгтэн...

...абарай туршада энэ ...яһала һайнаар хүдэл... Луговодууд 3500 ...олһон, үбһэ һүрилхэ ...шэнээр хэһэн, 400 ...бшалан ...борнойлһон, ...рта минеральна үтэг... ...руулһан. Тэдэнэр 18 ...бшалан шугы, бургаа... ...рлэжэ, тэндээ олон ...оо таряа. Звеногой гэ... ...гектар сабшалангаа ...ндэ уһалжа дүүргэө. ...200 гектар сабша... ...дахин уһалагдаад бай...

...ууд Яков Мартынов, ...Занадворов, Василий ... болон бусад эрхим ...жаллана. Михаил Ива... ...вченкын хүтэлбэрил... мүнөө жэлдэ гектар ...дунда зэргээр 14 цент... ...ургасатай сабшалан 18—24 центнер үбһэ ...абаха зорилготой.

Д. НАЙДАНОВ.

... аймаг.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ДҮН

«Путь к коммунизму» колхозой (Прибайкали) һаалишад гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнтээ түсэб июниин 4-дэ дүүргэбэ. Тэдэнэрэй габшагай ажалай дүн — 39.809 центнер һүн тоһоной заводто тушаагдаа. Тиин түсэбһөө гадуур 200 центнер һүн гүрэнэй жасада оруулагдаба.

Энэ колхозой амжалта эрхим һаалишад Н. С. Шангина, Н. Г. Чумакова, Е. Л. Курбатова, В. Н. Воротникова болон бусадай оролдосотой ажалһаа эхитэй юм.

Ю. ВОРСОБА.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын станциин машинист Николай Михайлович Зубков һара бүриингөө даабариие сүм дүүргэжэ, коллектив соогоо онсо шалгарна. Тэрэ байгша оной түрүүшын кварталда 27 мянган киловатт-час элшэ хүсэ алмаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: машинист Н. М. Зубков туһалагша В. С. Баконин хоёр.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ГАЗАРАЙ ХҮРЬҺЭ БҮХЭЛНЭ

Бэшүүрэй аймагай ой модоной ажахы модоной отологдоһон газарые һалхи, уһанһаа гэмэлтэхэ ушарые зайсуулха зорилгоор шухала хэмжээ абажа байна. Һүүлэй үедэ 210 гектар газар дээрэ нарһанай 500 мянган сагдуул һуулгагдаба.

«Победа» колхозой 10 гектар, «Дружба» колхозой 27 гектар газар дээрэ бургааһанай һөөг олоор һуулгагдаа. Калининай нэрэмжэтэ колхозой Алташын сөөрэм шадар нарһанай 5 мянган эшэ, 20 мянган акаци, альма модод таригдаба.

В. БОРИСОВ.

...КУКУРУЗА ТАРИЛГЫН ШЭНЭ АГРОТЕХНИКЭ

...тэжээлэй рациондо ...силос горитой һуури ...оһоор үнимэй. Тии... ...бүхэн энэ ургама... һайн, үрэжэл ехэтэй ...ридаг гээшэ. ...эбэрэй колхоз, сов... ...бүри 7000 гаран ...кукуруза ургуулжа, ...ургаса хуряадаг. Гэ... ...гдаһан силосэй ша... ...эй бодосуудаар бага ...үб гэхэдэ, силос бо... ...гдахадаа, саахар ехэ... һайн шэмэ шүүһэ... ...гдажа, миин урдажа. ...шэнгэдэг. Шэмэ шүү... ...дажа һалахагүйн ту... ...эһэн һолоомо холи... ...нээнһээнь тиимэшье ...дүн гарадаггүй.

Ороной түрүү ажахынуудай жэшээгээр аймагай ажахынууд энэ жэлдэ кукурузаяа обёостой холижо тариха гэжэ шиидэһэн байха юм. Эгээн түрүүн энэ шэнэ аргые Хонхолын механизаторнууд хэрэглэбэ.

«Искра» колхоз оороһото болон тэжээлэй ургамалай тогтууритай ургаса хуряадагаараа республика соогоо үнинэй суурханхай. Таряашад жэл бүри дунда зэргээр га бүриһөө 17—18 центнер таряа, 240—260 центнер кукуруза, 20—25 центнер үбһэ хуряажа абана. Мүнөө жэлдэ Хонхолынхид 600 гектарта кукурузаяа хүдэлмэриин 7—8 үдэртэ тарижа дүүргэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тарилгын хойноһоо нарин харууһан хэгдэжэ байна.

Тракторно-тарян ажалай нэгэдэхи бригадын механизаторнууд П. Е. Модин М. Г. Васильев хоёр арбаад жэлдэ кукурузашанаар ажаллана. Тиимэһээ энэ ургамалай абари һайн шудаланхай. Тэдэнэр жэл бүри баян ургаса хуряажа абадаг.

— Бидэ хоёрто 400 гектар даалгагданхай. Тарилгаа майн 22-һоо эхилээд, 29-дэ дүүргээ һэмди. Мүнөө зурууд хоорондын борнойлго хэжэ байнабди. Кукурузынгаа 5—6 набшаһатай боломсоорнь дээгүүрнь обёос тарихабди. Түрүүшынхеэ нимэ туршалга хэхэмнай, — гээд Павел Евдокимович хөөрэнэ.

Кукуруза ороһоной сеялкээр гектарай 34 килограмм нормотойгоор таригдаа. Обёос июниин 10—11-һээ эхилээд, 15—16 хүрэтэр таригдаха. Тиихэдээ кукурузын ороһоной гоожоһон сошнигуудые заатагүй абаха хэрэгтэй. Гектарай 60—80 килограмм хүртэхөөр обёос таригдаха юм. Тарилгын иимэ болзор баримталхада, августын 15-һаа сентябриин нэгэн хүрэтэр ургаса эгээл хуряагдамаар болоод байха зэргэтэй гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бригадын кукурузашад гектар бүриһөө 250 центнер ургаса хуряаһан. Мүнөө жэлдэ 220 центнерһээ бага бэшые хуряаха ёһотойбди гэжэ мэдүүлнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ТАСС ...Э ҺОНИН

ХАНИ БАРИСАА, ХАРИЛСАА ХОЛБОО БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ВАРШАВА. (ТАСС). Кубын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро түрүүтэй Кубын партийно-правительственна делегаци ГДР орохоёо арадай Польшын ниислэлһээ июниин 13-да мордоо.

ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Окенче аэродром дээрэһээ Кубын айлшадые мордохуулаа.

Аха дүү Польшодо байха үедөө Ф. Кастро, Кубын бусад айлшад ПНР-эй ажалшадай туйлалтануудтай танилсаа, ороной элдэб воеводствонуудта аяншалаа, томо предприятинуудта һуралсалай газарнуудта хүрөө. Кубын партийно-правительственна делегаци Польшын партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хэһэн байна.

Аяншалгынгаа һүүлшын үдэрнүүдтэ Кубын партийно-правительственна делегаци Арадай армиин нэрэмжэтэ 12-дохи моторизованно дивизидэ ошоо. Кубын дээдэ зэргэтэ айлшан, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд һуралсалай үедэ дивизиин подразделенинүүдэй ябуулга хэхые ажаглан хараа.

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерэй, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын В. Штофой уряалаар Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро түрүүтэй Кубын партийно-правительственна делегаци июниин 13-да ГДР-тэ албанай хэрэгээр хани ёһоор айлшалжа ерээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Берлинэй аэродром дээрэ делегациие уттаа.

Уласхоорондын конференци нээгдэбэ

СОФИ. (ТАСС). «Георгий Димитров» ба эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэл» гэһэн уласхоорондын конференци июниин 13-да эндэ нээгдээ. БКП-гэй ЦК, Эсэгэ ороной фронтын Национальна Совет, Болгариин профсоюзуудай Центральна Совет конференциие эмхидхэһэн байна.

110 гаран коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай демократическа организацинуудай, арадай фронтнуудай, профсоюзуудай ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд конференцидэ хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев түрүүтэй КПСС-эй делегаци конференцидэ хабаадана.

БКП ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Т. Живков конференци дээрэ эхилэлгын үгэ хэлээ.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гай секретарь Б. Велчев гол эхид хэлые хэһэн байна.

...ВЕТ-ФРАНЦУЗ ...СЭЭН ЭХИЛБЭ

...К. (ТАСС) СССР-эй ...хэрэгүүдэй министр ...Громыко Франциин Га... хэрэгүүдэй министр М. ...хоёрой хоорондо Парижиин 13-да хэлсээнүүд ...

* * *

...К. (ТАСС). Президент ...лиду СССР-эй гадаа... хэрэгүүдэй министр А. А. ...тай уулзажа хөөрэлдөө.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НУХЭД Г. Н. ПЕТРОВ, В. И. РАДИН ГЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй НАУКА БОЛОН ТЕХНИКЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын электротехническэ промышленностиин хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй наука болон техникын габьяата ажал ябуулагшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо гэбэл:

Петров Георгий Николаевичта — Ленинэй орденто Московско энергетическэ институдай электрическэ машинануудай кафедрые даагша, техническэ эрдэмэй кандидат.

Радин Владимир Исаковичта — Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ Московско электромеханическа заводой главна конструктор, техническэ эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1972 оной июниин 13.

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

КОМСОМОЛДО— ПАРТИЙНА АНХАРАЛ

КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой пленум боложо дүүрэбэ. «Комсомолой хүдэлмэрие партийна талаар хүтэлбэрилгэ ба залуу үетэнние коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулха зорилгонууд тухай» асуудал пленум зүбшэн хэлсээ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. М. Цыренов энэ асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

Элидхэлшэ, мүн элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн нүхэд партийна организацинууд хадаа комсомолшууд болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болоо, аймагай хүбүүд, басагадай политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэл нилээд дэбжэлтэтэй гэжэ тэмдэглэв. Гэхэ зуура комсомолой эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ дутагдалнууд үшөө олон байһаар. Партийна зарим организацинууд энэ шухала асуудалда анхаралаа багаар табина гэһэн ажаглалта хэгдээ.

Саашадаа комсомолой хүдэлмэрие партийна талаар хүтэлбэрилгэ, залуу үетэнние коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри эрид һайжаруулха хэмжээ ябуулганнуудые хараалһан тогтоол пленум батлан абаа.

Г. ГАНЮГИН.

***

Аймагай комсомолшууд болон залуушуулые түрүү үзэл сурталай гүн мэдэрэлтэйгээр, ажал хэрэгтэ коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ талаар ВЛКСМ-эй райкомой эмхидхэн ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ асуудалаар ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Т. Тугдумов тоосоо баряа.

Энэ талаар ВЛКСМ-эй райкомой ябуулһан хүдэлмэриин һайн талые тэмдэглэхэтээ хамта, партиин райкомой бюро гэритэй дутагдалнуудые элирхэйлээ. Комсомолой гэшүүдые эрдэм һургуулитай, политическэ талаараа болбосоронги болгохо зорилго хараалһан хэмжээн абтаагүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Аймагай 400 гаран комсомолшууд найман классай һургуулигүй, тиихэдэ 500 гаранинь дунда һургуулиин эрдэмтэй боложо шадаагүй байна.

Комсомолшууд болон залуушуулай политическэ һуралсал мүн лэ хангалтагүй байдалтай. Тиимэһээ олон хүн ленинскэ шалгалта барижа шадаагүй байха юм. Комсомолой хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал саг үргэлжэ эрхилэгдэнэгүй. Комсомолой организацинуудай секретарьнарай һэлгэлтэ ехэ.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абаха, саашадаа комсомолшуудай һуралсал эмхидхэлгые эрид һайжаруулха эрилтэ табигдаба.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

ОЙДО БЭЛЭДХЭЛ

ЗАГАРАЙ. КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум эндэ зарлагдаба. ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэрые амжалтатайгаар угтаха талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Е. П. Скубаренкын хэһэн элидхэл дотор аймагай промышленна предприятинуудай, транспортын, ажахын эмхи зургаануудай, колхоз болон совхозуудай коллективүүдэй ажал хүдэлмэри, ехэ һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан тэдэнэй социалис уялгануудай дүүргэлтын ябаса шэнжэлэгдэн харуулагдаа. Һайндэрэй урда тээхи бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэридэхи дутагдалнууд элирхэйлэгдээ. Тэдэниие усадхаха арга замууд тодорхойлогдоһон байна.

СССР-эй мүндэлһөөр 50 жэлэй ойн баярые ажалай ехэ амжалтаар, эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда угтаха зорилгонуудые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол пленум батлан абаһан байна.

Манай корр.

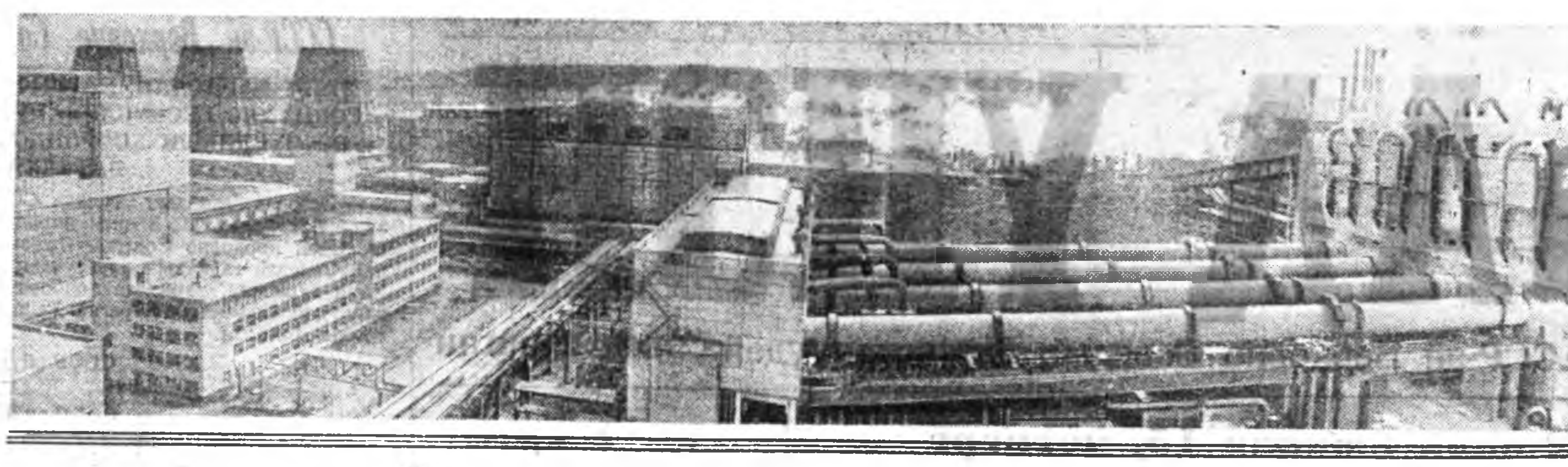
ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

КПСС-эй райкомдо колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалгын зарим эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн болобо. ССР Союзай тогтоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ, сабшалан дээрэхи ажалай ябаса, ниитын адууһа малые зунай бэлшээридэ гаргалгын байдал ба хонии хайшалалга, үбһэ хуряалгада бэлэдхэл тухай асуудалнууд зүбшэгдөө.

Хахад жэлэй туршада бэелүүлхэ социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряахын тула сабшалангаа һайнаар үһалха тухай асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулха гэжэ шиидхэгдэбэ.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

Табан жэлэй барилганууд

СИБИРИИН ТОМО КОМБИНАТ

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР. Ачинскда Сибириин эгээ томо шабарай комбинат баригдажа байна. Тэрэ комбинат Красноярскын алюминиин заводые түүхи эдээр хангаха юм. Үйлэдбэриин хүсэнүүд мүнөө эндэ туршагдажа байна. Комбинадай предприятинууд һаяар гүрэнэй комиссида тушаагдахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ачинскын комбинадай юрэнхы түхэл.

ТАСС-ай фотохроника.

МОДОШОДОЙ ХҮСЭЛ, АЖАЛ ХЭРЭГ

Май һара соо үнгэргэгдэһэн республикымнай түрүү модошодой зүблөөн дээрэ «Забайкаллес» комбинадай коллективүүдэй социалис уялганууд батлан абтаһан юм. Модошод табан жэлэй, мүн энэ жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлоо.

Продукци худалдаха 1972 оной түсэбые болзорһоо урид, декабриин 26 болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 1100 мянган түхэригэй продукци худалдаха гэжэ хараалагдаба. Табан жэлэй түсэбһөө гадуур 5 миллион түхэригэй продукци худалдаха арга боломжын бии байһаниинь лаблагдаа. Түсэбһөө гадуур ехэ модон бэлдэгдэхэ, хюроодэгдэхэ юм.

Абаһан уялга ямар аргаар бэелүүлэгдэхэб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулагдаха, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэхэ болоно. Энээнэй ашаар ганса энэ жэлдэ ажалай бүтээсэ 7,4 процентээр дээшэлүүлэгдэжэ, хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада, 695 кубометртэ хүргэгдэхэ байна. Харин табан жэлэй һүүлшын 1975 ондо хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай комплексно бүтээсэ 800 кубометртэ хүргэгдэхөөр багсаагдаһан юм.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула модо хюроодэхэ, ашаха, шэрэхэ түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэхэнь ехэ шухала. Леспромхозуудта автомат шахуу лининүүдэй тоо улам олошоруулагдажа байна. Нэгэ доро ехэ модо үргэхэ хүсэ шадалтай крануд тодхогдоно. Модые ута зандань томо багсаар шэрэжэ, хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэһээр. Ганса энэ жэлдэ иимэ аргаар 2215 мянган кубометр модон шэрэгдэхэ байна.

Модошод экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаха зорилго урдаа табяа. Продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,1 процентээр хямдаруулһанай ашаар байгша ондо 200 мянган түхэригэй олзо доход түсэбһөө гадуур абтаха юм. Шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэжэ, жэлдэө 700 мянган түхэригэй, урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 500 мянган түхэригэй ашаг үрэ абтахаар хараалагдаба.

«Забайкаллес» комбинадай коллективүүд абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргажа байна. Энээниие жэлэй үнгэрһэн таба һарын үрэ дүн элирүүлнэ. Продукци худалдаха түсэб 101 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али даабариһаа гадуур 542 мянган түхэригэй продукци худалдагдаба. Комбинат бүхы дээрээ модо шэрэхэ жэлэй түрүүшын хоёр һарын түсэб дүүргээгүй һэн. Габшагай һара гэжэ соносхогдоһон март соо энэ гээгдэл усадхагдаа. Мүнөө модо шэрэхэ таба һарын түсэб 102 процент хүргэгдэжэ, даабариһаа гадуур 36,7 мянган кубометр модон зөөгдэһэн байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай комплексно бүтээсэ 3,6 кубометрээр дээшэлүүлэгдээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хэды дахин хүртэһэн Хандагатайн леспромхозой коллектив модошодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе урданай мэтэ толгойлжо ябана. Тэдэнэр модо бэлдэхэ, шэрэхэ таба һарынгаа даабариие болзорһоонь хоёр хоногоор уридшалан дүүргээд, жэлэй түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр модо бэлдэхэ тухайгаа мэдүүлээ. Байгалай, Баргажанай, Шулуутайн, Худанай, Горхоной леспромхозуудай хүдэлмэришэд таба һарынгаа даабариие амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Буряадай модо болбосоруулгын, мебелиин комбинадай коллектив жэлэй эхинһээ хойшо тогтууритай һайнаар ажаллана. Энэ коллектив таба һарын түсэбһөө гадуур 2,5 мянган кубометр хюроодэмэл модо бэлдээ, автовагон хэлгэдэ хэрэглэгдэхэ 938 кубометр модо бэлэдхэжэ эльгээһэн байна. Мебель хэхэ түсэб мүн лэ дүүргэгдээ.

Социалис Ажалай Геройнууд А. П. Кудряшовой (Хандагатайн леспромхоз), Н. Ф. Семеновой (Хандагатайн леспромхоз), мүн Хориин леспромхозой Н. И. Юдинэй, Хурамхаанай леспромхозой В. И. Спиридоновой, В. П. Парамоновой, В. С. Щукинай даадаг бага комплексно бригаданууд һара бүхэндэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Түрүү эдэ бригадануудай коллективүүд хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь нэгэ һараар урид дүүргээ.

Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан коллективүүд ажалай эмхидхэл һайжаруулаа, тракторнуудаа 1,5 халаанда хүдэлгэдэг болоо.

Табан жэлэй 2-дохи жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ, технико-экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаха, СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө модошод мүрысэнэ.

С. АЮШЕЕВА.

«Манай үеын хүн» гэһэн конкурсдо

ГҮЙСЭДХЭХЭ КОМИТЕДЭЙ ГЭШҮҮН

ОЧЕРК

ХАБАРАЙ наратай нэгэ дулаан үдэр һэн. Орлигой адагай һаалиин фермын малшадай гэрнүүдэй газаагуур олохон үхибүүд хүхюу зугаа наада дэлгэнэ. Тингэжэ байтараа нэгэ дороо суглараад, нэгэнэйнгээ юушьеб даа хөөрэхые ехэ анхаралтайгаар шагнана хэбэртэй. «Би мүнөөдэр шамһаа ехые суглуулааб. Эжыдээ хэлэхэб, харуулхаб» гэжэ байгаад нэгэ багахан бэетэй хүбүүн дээрэ дээрэһээнь түргэхэнөөр дуугарна. «Үнэхөөрөө ехэл. Хаана ошожо суглуулаабши?» гэлдэжэ, нүгөөдүүдынь ехэтэ һонирхоно.

— Эдэ үхибүүд юу суглуулһан тухайгаа хөөрэлдэнэ гээшэб? — гэжэ сугтаа ябаһан нүхэрһөө асуухадам:

— Тэрээхэн хоёр мэшээг харана бээзэт. Улаангирай намаа суглуулаа ёһотой. Должод Цыреновнагай үхибүүд эжытэйгээ ойдо ошожо суглуулдаг юм. Харахада багахануудаад, бэеһээнь ехэ бараатай юумэ үргэлөөд, тэбхэр тэбхэр гэшхэлэлдэжэ ябахыень оло дахин хараа һэм,—гээд омогорхоһон янзатайгаар харюусаа бэлэй.

Тингэжэ байтарнай үхэрэй далай хажууһаа нэгэ эхэнэр бидэндэ дүтэлжэ ерээд, «сайн байноо» гэжэ намдууханаар мэндэшэлээд, «юундэ газаа байгаабта, гэртэ орыт, айлшад» гэбэ. Танилсажа, нютаг нютагайнгаа һониниие бага зэргэ хөөрэлдэжэ һуутараа:

— Та үни удаанай мал дээрэ хүдэлжэ байнат. Жэшээтэ һайн ажалаараа аймаг соогоо алдаршаа гэжэ дуулааб. Шадалаараа бэшэхэ һанаатайб,—гэжэ үгэ алдажархибаб.

— Үгы даа. Газетэдэ бэшэхэ юун байха юм. Хүгшэрһэн намаар яахатнайб. Залуушуул тухай бэшэбэлтнай дээрэ, — гээд абяагүй болошобо.

Бүтэхэгүй юумэ дууларжархиба хаб гэжэ бодоод, нүхэртэйгөө тамхилбабди. «Дэмы тиигэжэ үгэ алдаба хат. Хөөрэхэ ехэл дурагүй хүн юм» гээд нүхэрни аалиханаар хэлэбэ. Тингэһээр байтарнай «үнеэнэймнай тугалай хүл гарашоод байна. Түргэн ерыт, эжы, эжы-ы» гэжэ үнөөхи хүбүүдэймнай нэгэниинь хашхарба.

Должод Цыреновна гэртэһээ һуга гүйжэ гараад, дал тээшээ шамдуухан ошобо. Бидэшье ошобобди.

— Түргэлыш, Пүрбаа, таталсыш. Томохон тугал хэбэртэй,—гэнэ.

Пүрбэ Далхаевич Должод Цыреновна хоёр нилээд хүсэлһэн хэбэртэйгээр татажа, тугалшье гараба. «Иимэл байха гэжэ һанаа һэм. Хээлинь угаа ехэ һэн. Үшөө хүхэ ногооной амта абаа бшуу» гэжэ Должод Цыреновна хэлээд, «Зай, гэртээ ороё даа. Битнайш басагатай болошобоб. Һайн һанаатай айлшад ерээ байнат» гэжэ хүхюутэйгөөр хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

ГЭРТЭЭ оромсоороо «одоошье һанаан амарба. Иимэл ажалтай хүн гээшэлби даа» гэжэ байгаад, хөөрэһэн дээрээ хөөрэжэ эхилээ һэн.

1930-аад онууд... Тэрэ үедэ Буряад орондомнай, тэрэ тоодо аяар холын Ахын аймагтахи нютагуудта хамтын ажахынууд эмхидхэгдэжэ эхилээ бэлэй. Эгээл тиихэдэ Должод Ендонова һаяхан эмхидхэгдэһэн колхозой мал ажалда хүдэлжэ эхилһэн байгаа.

Дүшөөд жэл. Дүшөөд жэл соо мал ажалда хүдэлнэ. Дүшөөд үбэлжэлгэ, дүшөөд хабар... Зун, намар. Ходол мал ажалда. Энэ үе соо Должод Цыреновнагай ажалша бэрхэ гараар хэды «басагад» (үнеэниинь эмэ тугал гаргаһан байгаа), хэды «хүбүүд» татагдажа гараһан байгааб?! Тооложо барахань бэрхэшэг ха. Тиихэдэ тэрээхэн гарнуудайнь ажалша хургануудай хүсөөр хэды мянган килограмм тоһолиг һүн һаагдаа гээшэб? Баһал тоолохонь бэрхэтэй ха даа.

— Мүнөө хүдэлхэдэ хүигэн болоол даа. Дайнай үедэ, тэрэнэй һүүлээр ямар байгша һэм, өөһэдөөшье мартаагүй бээзэт. Үбһэ тэжээл дуталдаха. Үхэр малаа һүүлһээнь үргэжэ бодхоохо сагшье олон байгша һэмнай. Ядахадаа эрьяатан амар заяа үзүүлхэгүй. Хүнэйшье эдихэ юумэн хомор байгша бэлэй. Хүндэшэг лэ саг байһан юм даа,—гэжэ Должод Ендонова Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын, табяад онуудай сагуудые һанаандаа оруулан хөөрэнэ.—Мүнөөнэй зарим нэгэн залуушуулые харахадаа, халагламаар байгша. Нэгэ бага залуу ябахаяа ягаабиб гэжэ һанахаш. Үхэр малда дулаан, шиферээр хушагдаһан байра бии. Гэрнүүдыемнай ордоншье гэхэдэ болохол. Ороходо дулаан, һаруул, уужамшье. Үбһэн, комбикормо, дабһан пужааласта.

Должод Цыреновнагай эдэ мэтые хөөрэхэдэ, дүшөөд жэл соо мал ажалда хүдэлхэ зуураа муу һайн хоёрые үзэһэн лэ хүн байна гэжэ ойлгоо һэм. Дүй дүршэлөөршье баян болоо.

Нютаг нугадаа, түрэл «Коммунизм» колхозойнгоо гэшүүдэй дунда хүндэтэй, бүхы аймаг соогоо суутай болоо. Тиимэл хадань нүхэр Ендоновае нютагайнь хүнүүд аймагай Соведэй депутадаар нёдондо һунгаһан байгаа бшуу. Тиихэдэ түрүүшын сесси дээрэ Должод Цыреновна аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүнээр һунгагдаһан байха юм. Эрхим һайн ажалаараа иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртөө.

Депутат Должод Цыреновна сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, һунгагшадайнгаа найдабариие эрхимээр харюулжа ябана. Ажал хүдэлмэринь урагшатай һайн. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада харууһалдаг үнеэн бүриһөө тугал абажа, бултынь томо болгоно. Һү һаалиинишье талаар аймагайнгаа бүхы һаалишадые ахижа ябадаг. Энэ жэлэй үбэлжэлгэ мүн лэ һайнаар үнгэрөө. Бидэнэй фермэдэнь ошоод байхада түрэһэн «басаганиинь» энэ жэлэй долоодохи тугал...

Тэрэнэй хүдэлмэриин онол арга мү... логдожо байна. Удаань аймагай Соведэ... комой заседани дээрэ харагдаад, һүүлдэ... магай «Малшан» газетэдэ хэблэгдэхэ... жэ Должод Цыреновнагай баян дүй ... залуу һаалишад ажалдаа хэрэглэдэг...

ДОЛЖОД Цыреновна эрхим һаали... суутай байхаһаа гадна, аяар долоон ... нэй эхэ юм. Ашанартайшье болоо. Эгэ... басаганиинь эжынгээ ажалай замые ... лишан болоод, арбаад жэл хүдэлжэ ... лэ бэрхэ һаалишан гэжэ тоологдодог. ... Лена басаганиинь медицинын училищи ... мүнөө нютагтаа фельдшерээр ажаллана. ... дахи Маринань—дээдэ эрдэмтэй ... Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой ... бухгалтер болонхой. Сэсэг басаганиинь ... Үдын хэлхеэ холбооной электротехни... рана. Ольгань долоодохиие, Антонинь ... хиие, одхон Клим хүбүүниинь гурбад... нөө жэлдэ дүүргээ.

Энэ фермын малшадай гэрэй газаань ... шээгээр дүүрэн улаангирай намаан хэб... дээрэ хэлэгдээ һэн. Тэдэнэй нэгыень Дол... реновнагай одхон хүбүүн Клим бидэнэй ... үдэр суглуулһан байгаа бшуу. Арай ша... хүрэжэ ябаад, эжынгээ туһалагша бол... һэн Клим хэзээ нэгэтэ Социалис Ажал... шье боложо магад.

— Үхибүүдынь бултадаа һайн ... һурахадаашье бэрхэнүүд. Хэниинь хэ... тэгүй, ямархашье ажал хэхэ шадалтай, ... хүнһөө дутахагүй. «Хүн болохо багаһаа ... арадай оньһон үгэ тон лэ зүбөөр хэлэ... даа,—гэжэ урдань ветеринарна ... хүдэлжэ байһан Цыбик Жужаева ... үхибүүдые магтаа бэлэй.

Багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ... рай медаль. Үшөө СССР-эй ВДНХ-гай ... медаль. РСФСР-эй хүдөө ажахын хүдэ... шэдэй дунда дэлгэрһэн социалис ... шалгаржа, значогоор шагнагдаһан ... Эдэ бүгэдэ Должод Цыреновнагай үсэ... лэнэ. Хүндэлэлэй олон грамотануудаар ... данхай. Тэдэнэй дунда Буряадай АССР-... ховно Соведэй Президиумэй грамо... бии. Юрэдөө олон даа. Эдэ бүгэдэ тэрэ... шэтэ ажалай эли тодо гэршэ болоно ...

* * *

ЮРЫН буряад һаалишан эхэнэр... Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшү... ряад эхэнэр засаг түрын дүүрэн эрхэ... болоо гэжэ урда сагта дуулдаа, үзэгд... Тиимэ юумэн байхашьегүй. Гансал ма... яһатанай Совет орондо, агуу багша Ле... сэн мэргэн национальна политикын ... һан орондо хүн бүхэн адли эрхэтэй ...

Должод Цыреновна Ендонова гур... саада тээ пенсидэ гаража, амарха эрх... һон байбашье, үшөөл ажаллаһаар. Ажа... бултанда үльгэр жэшээ харуулжа ябан... даа, манай үеын хүн.

Б. ВАНЧ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Должод Цыреновна Ен... П. ЖУЖАЕВАЙ ...

Ахын аймаг.

ТОҺОНОЙ ЗАВОДТО...

РЕПОРТАЖ

ҺЭМБЭРЭГ ногооной шэмэ шүүһые мэдэдэг. шалгадаг, буйлуулдаг газар эндэл гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй хаш. Зунай һайхан сагай зүлгэ ногоондо садаһан үнеэдэй һүн горхон шэнгеэр харьялан урдажа, тоһоной заводто буйлуулагдана.

...Хэжэнгын аймагай Хүхэ-Дободо оршодог тоһоной завод тухай һураг суу холуур таранхай. Энэ завод шэнэ байрада ороһоор тиимэшье үнинэй бэшэ юм.

Хэжэнгын тоһоной заводой уужам гэгшын хашаа соо ороходо, ехэл зохид байба. Һаяхан һуулгагдаһан модод сэл ногоон набшаһаяа һэбшээ һалхинда һаршагануулан, хүнэй нюдэ баясуулмаар жэрылдэнэ.

Заводой технолог Александр Павлович Касаткин гол корпус тээшээ бидэниие дахуулан абаашажа ябахадаа, сэл ногоон мододые заажа:

— Бидэшни гансал һү. тоһо, сыр, зөөхэй гаргаад байдаг зон бэшэбди. Соёлой хоёр жэлэй добтолгодо өөһэдынгөө шадал соо оролсонхойбди, — гээд энеэбхилнэ.

Заводой гол байшан соо ороходо, уужам дэлюун. Совхозуудай һаалиин фермэнүүдһээ ерэһэн машинанууд гэшхүүр дээрэ гарана, жолоошодынь дары түргэн буужа, соргоор һү гоожуулжа ахилнэ. Энэ заводто аймагай 6 ажахы һүеэ тушаана.

Машинанууд һубаряад лэ ерэжэ байна. Томо гэгшын амһарта руу һүн хөөһэтэн урдана. Эндэ үдэр бүхэндэ 16—17 тонно һүн ородог. Заводто табан цех бии: һү тушаан абалгын, тоһоной, сыр хэдэг, сыр дарадаг, хадагалдаг цехүүд.

Һаяхан тушаагдаһан һүнэй тоһолигые, зөөхэйн шанарые лаборантка Клара Данзанова шалгана. Ажахынуудһаа ерэһэн жолоошод главна мастер Эрдэмова Хандажабай бэшэһэн саарһа абаад, түргэхэн гаража ошоно.

Һү абалгын цех. Энэ цехэй мастер Зинаида Радиаевна Галанова яаралгүйхэн ябажа, сүсэгы гаргажа байһан аппарадуудаа шалгажа эхилнэ.

Нүхэр Галанова тоһоной заводто хүдэлжэ эхилһээр 10 гаран жэл боложо байна. Энэ хүмнай дүй дүршэлөөр нилээд баян болонхой. Хүн зоной этигэл найдалда хүртэжэ, аймагай Соведэй депутадаар һунгагданхай.

Энэ цех соо сүсэгы болгогдоһон һүнэй зариманиинь соргоор саашаа урдажа, тоһо хэдэг цех соо абаашагдана. Томо гэгшын «һаба» соо зөөхэй нилээд удаахан эрьелдэжэ тоһон болоод, хэдэн дахин хүйтэн уһаар угаагдаһанай, шахагдаһанай һүүлээр ялагар саарһан соо ороогдожо хайрсагууд соо хэгдээд, магазинуудта эльгээгдэхээр ябталагдана.

Сыр хэдэг цех. Эндэ түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, мастерай туһалагша Наталья Денисовна Малышева 1960 онһоо энэ тоһоной заводто хүдэлхэ зуураа, нилээд дүй дүршэлтэй, бэрхэ, шударгы хүдэлмэришэн гэжэ суурханхай юм. Наймадахи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдээр нүхэр Малышева «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэһэн орденоор шагнагдаа һэн. Мүн комсомол басаган Тамара Пушвинцова һайн хүдэлдэг гэжэ магтаалтай. Тиихэдэ сыр хэдэг цехэй мастер Галина Бельская нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Энэ хүмнай 10-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хэдэн жэл энэ заводто ажаллаһан юм. Тингээд Улаан-Үдын мяха-һүнэй техникум дүүргэжэ ерээд, заводтоо хүдэлһөөр.

Сыр эдихэ дуратай хүнүүдэй олонхинь тэрэнэй яагаад хэгдэдэг байһан тухай тон бага мэдэнэ ёһотой. Томо гэгшын гурбан амһарта соо һайхан һүн халаагдажа, тэндээ шара һайбатай болотороо худхагдана. Эдэ бүхы ажал оньһожоруулагданхай. Саб сагаан халаадуудые үмдэһэн хүдэлмэришэд гурбан ехэ амһартануудай хоорондуур ябажа, сырэй хэр боложо байһые шалгана. Эндэ бии болоһон һүнэй шалхамагууд саашаа ондоо таһалга руу абаашагдажа, тусхай хэбхэнүүд соо хэгдэжэ, пресс доро дарагдана. Тиигээд тэндэһээ болбосоролгын камера руу абаашагдана. Һэрюухэн энэ камера соо сыр нэгэ хэды саг соо байлгагдаһанайнгаа һүүлээр орёолгын цех соо абаашагдана.

Эндэ гурбан янзын сыр гаргагдана: российска, пошехонско, голландска.

— Пошехонско сыр гээшэ гансал манай заводто хэгдэдэг. Республикын ондоо заводууд энэ сыр үшөө хэнэгүй. Тиихэдэ һаяхан российска сыр гаргадаг болобобди. Манай гаргаһан продукци һайн шанартай гэжэ тоологдодог болонхой,—гээд технолог Касаткин бидэндэ хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье энэ заводой гаргаһан бүхы продукциин 87 процентнь бүхэсоюзна үндэр шанарта хүртэжэ, һайн сэгнэлтэ абаһан байна. Заводой коллектив 1971 оной түсэбые үлүүлэн дүүргээ һэн. Мүнөөшье энэ жэлэй таба һарын түсэбые ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Эндэ гаргагдаһан зөөхэй, сүсэгы, творог, тараг Хэжэнгэ тосхоной болон бусад һууринуудта абаашагдажа худалдагдана.

— Хэжэнгэ тосхоной ажалшад һүн, зөөхэй, творог, тараг хомор гэжэ һаянай гомдоно, энэ бидэнэй алдуу бэшэ. Хэжэнгын аймпотребсоюзайхид манай гаргаһан продукциие хүсэд абаашажа шаданагүй. Бидэ өөһэдөөшье абаашаха тэхэдээ машинагүй ха юмбибди, —гэжэ технолог Александр Павлович хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье Хэжэнгэ тосхоноор ябахада, һү бэдэрһэн хүнүүд олон. Райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хажуудаа байһан тоһоной заводой дэргэдэ һү худалдаха киоск нээхэ тухай һанаата болоногүй.

Хэжэнгын тоһоной заводой хүдэлмэришэд амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Коммунист Вандан Батуевич Батуевай хүтэлбэри доро 30 гаран хүн эбтэй эетэйгээр ажаллажа, Хэжэнгын баян талын хяаг, зүлгэ ногооной шэмэ шүүһэнһээ гараһан тоһолиг ехэтэй һү буйлуулжа, тоһо, сыр элбэг дэлбэгээр бэлдэжэ Эхэ орондоо тушаана.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тоһоной заводой лаборантка К. Ц. Данзанова. 2. Һү тушаан абалгын цехэй түрүү хүдэлмэришэн З. Р. Галанова. 3. Зүүн гарһаа сыр хэдэг цехэй хүдэлмэришэн Т. Пушвинцова, мастерай туһалагша Н. Малышева, мастер Г. Бельская.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БАЙГААЛИИН АМИТАД—АРАДАЙ БАЯЛИГ

[Байга]алиин амитад — элдэб тү[рэлэй] ан гүрөөл, загаһан, шубуу [...], хорхой шумуулшье ара[д ажа]ахыда, элүүр энхые сахи[хад]тэ, эрдэм шэнжэлгэдэ, гоё [...]ние дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ар[...] һа үзүүлдэг гээшэ. Тэрээн[...]на, байгаалиин али бүхы [...]ёһонуудай тэнсүүриеэ олол[...]хэн нүлөөтэй, хүнэй ажа[...] айхабтар ехэ туһатай [...]

[...] ан гүрөөл, шубууд, газар [...]ай элдэб амитад ой модо [...], хүдөө ажахыда хохидол [...] хоротонтой тэмсэхэ ажал[...]углэгдэдэг.

[...] Буряадай республика эл[дэб тү]рэлэй амитадаар олон [...]й. 70-аад янзын ан, 330 [ян]зын шубууд ой тайгада, [...]рэнүүдтэмнай амидарна. Со[вет] Союзда ямар амитад бииб [...] 50 процентнь манай [...] бии гэжэ эрдэмтэд эли[...] юм. Жэл бүри респуб[ли]гай, шубуудай мяха, үнэтэ [...] ангай арһануудые, хөө[...] гүрэндөө тушаажа байдаг. [...] дунда зэргээр 250 ханда[га]—400 буга, 100 бодон га[хай], [...] оро, 650 хабарга, 1000 [...], 300 мянган хэрмэн, 50—[мя]нган ондатра, 4 мянган һо[...] 15—17 мянган шандаган, 2 [...] үнэгэн, хээрын 1,5 мянган [...] баригдадаг байна.

[...] байгаалиин амитадые [...] үдхөөд, эрдэмэй заабарии[н] ёһоор тэдэниие харууһалаад байгаа һаа, Буряадай республикын байгаалиин амитадые хюдангүйгөөр, ан барилгые хоёр дахин ехэ болгохо арга бии гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта, энэ талаар лэ хэрэгтэй ажал зарим үедэ тон хангалтагүйгөөр хэгдэдэг. Жэшээнь, таряаланда хоро хүргэдэг зумбраа, охотноо олоор түүдэг элеэнүүд, харсаганууд үсөөршоо. Байгал дээрэ олоороо суглардаг шубууд баһал үсөөрөө, талын шэмэг ангир, тоодог, хун шубууд хомор болоо, зариманиинь оройдоошье үгы боложо байна. Мүн загаһанай мууень бүри үсөөрүүлдэг сахалинууд хомор болоно, ой тайгымнай баялигуудһаа буга, хандагай, бодон гахай, гүрөөһэн гэхэ мэтэ ангууд эли бодо үсөөрөө. Энэ ушар гол түлэб харюусалгагүй хүдэлмэриһөө, хорюултай сагта, мүн ямаршье зүбшөөлгүйгөөр зарим хүнүүдэй жэлэй дүрбэн сагта агнадаг дээрэһээл гарана гэхэдэ алдуу болохогүй.

Жэшээнүүдые дурдая. Ан хюдагшадай хайра гамгүй аашаһаа олон буга, хандагай, гахай болон гүрөөһэн дадаһан газараа орхихо, ондоо тээшээ ошожо, шэнэ тэжээлдэ дадаха баатай болоно, зарим үедэ мининшье хосорхо туйлдаа хүрэнэ. Витимэй шэлэнүүдэй гүрөөһэнүүд боролжотой, доро газараар бэлшэдэг аад, хадаһаа буухаяа болижо байна. Тиигэжэ хуушан байраяа урилха баатай болоно. Энэ ушар тайгын дээрмэшэдэй хэдэг хомхой хобдог аашаһаа тохёолдоно. Байгаалиин баялигта хайра гамгүйгөөр хандадаг, хара амияа хараһан хобдогууд жэлэй дүрбэн сагта ойгоор тэнэжэ, ингагалха гүрөөһэн гү, али хорюултай үнэтэ ан илгангүй, дайралдаһыень лэ аладаг байха юм. Иимэ дээрмэшэдтэй шанга тэмсэл хэгдэнэгүй.

Хамар-Дабаанай шэлэнүүд, Витимэй хаданууд, жэшээнь, урданайхидаа бэшэ, ан гүрөөлөөр үсөөн боложо байна.

Байгаалиин амитадые хамгаалха тэдэниие саашадань үдхэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абаагүйдэ аргагүй. Түбхын түрүүн гүрөөһэ хюдалгые Буряадай республикын газар дээрэ 5 жэлэй туршада хорихо хэрэгтэй. Ушар юуб гэхэдэ, энэ ан һүүлэй үедэ 3 дахин үсөөн боложо, мүнөө оройдоол 17 мянга хүрэхэгүй үлөө. Арбан юһэдэхи зуун жэлэй эсэс багта, элитэ эрдэмтэн Черкасовай шэнжэлһэнэй ёһоор, Забайкалида гүрөөһэнүүд һүрэгөөрөө бэлшэжэ ябадаг байһан. Гүрөөһэн тушаа юундэ иимэ ехэ сошордолтойгоор хэлэгдэнэб гэхэдэ, энэ амитанда мүнөөнэйхидэл адляар агнуури үргэлжэлбэл, 5—8 жэл соо ой тайгадамнай гүрөөһэн оройдоо үгы боложо магад. Гүрөөһэн ааляар үдэдэг амитан, хоёрһоо дээшэ инзага гаргадаггүй, тэдэнь анар 2 жэл болоһон хойно өөһэдынгөө түл үгэдэг байна. Бидэ 1971—1972 онуудта ангуушадта үгтэһэн зүбшөөл (лицензи) шалгаад үзэһэн байнабди. Тиихэдэмнай залуу ан, эмэ гүрөөһэд олоор буудагдаһан байгаа.

Тон лэ нимэрхүү байдалда буга, хандагай гэхэ мэтэ хомор ангууд орожо байнхай, олон янзын шубуудшье урдань дальбараалдаг газарнуудтаа үндэгэлхэеэ болино.

Манай республикын ан үсхэбэрилгын, агнууриин ажахынуудай үмэнэ ойрын саг соо шиидхэхэ асуудалнуудай олон байһаниинь эдэ жэшээнүүд гэршэлнэ. Илангаяа ан хамгаалха, үсхэбэрилхэ талаар хэгдэжэ байдаг ажал дээдэ хэмжээндэ ябуулагдадаг болохо ёһотой. Ан хюдагшад тушаа, ангуудай элдэб шалтагаанаар хосорхо тушаа сошордомо дохёонууд дуулдажал байдаг, теэд юундэшьеб, шухала хэмжээн абтадаггүй. 1967 оной июль һарада СССР-эй Наукануудай академиин, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, наука болон техникын туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ Буряадай байшангай, байгаали хамгаалха ба «Знание» бүлгэмэй Буряадай отделениин үүсхэлээр научна конференци Улаан-Үдэдэ болоо һэн. Тэрэ конференци хадаа Улаан-Үдын, Загарайн, Прибайкалиин, Кабанскын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудта гүрөөһэ агналгые 5 жэлээр хорихо гэжэ дурадхаһан юм. Теэд тэрэ шиидхэбэринь саарһан дээрээ үлэшөө.

Гэбэшье байгаалиин амитадые хамгаалха талаар шухала хэмжээнүүдые мүнөөшье абаа һаа, хожомдоогүй. Тэрэнэй хажуугаар республикымнай хүн зон, олониитэ бултандамнай хабаатай, бүхы арад зондо, ажахыдамнай туһатай энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха бээз гэжэ найдагдана. Байгал шадарай байгаалиин баялигуудые хамгаалха тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдээжэ тогтоол республикымнай бусадшье нютагуудта бэелүүлэгдэхэ ёһотой бшуу.

М. ШАРГАЕВ,
СССР-эй Наукануудай Сибириин отделениин Буряадай филиалай зоологиин таһагые даагша.

ХАРИЛСАН ТУҺАЛАЛСАНА

Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хоёр хоорондоо арба гаран жэлэй туршада хани барисаатай, бэе бэедээ али болохоор туһалалсажа байдаг болонхой.

Жэшээлэн хэлэбэл, заводой дүршэл ехэтэй инженер О. Шишмарёвой хүтэлбэридэг дүрбэн хүнһөө бүридэһэн бригада энэ колхоздо хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Тэрэ бригадын гэшүүд фермэнүүдэй хүндэ хүшэр ажал онь һожоруулха, нютагай һургуули, больница гэхэ мэтые ууралай хүсөөр дулаасуулха хүдэлмэри хэнэ. Иимэрхүү юумэ хэхэдэ заводһоо абаашагдаһан материал, хэрэгсэлнүүд гол түлэб хэрэглэгдэнэ. Инженер Олег Шишмарёвой ударидадаг бригада мүнөөшье тэндээ ажаллаһаар.

Гадна заводой коллектив ургаса хуряалгын үедэ тус колхоздо хэдэн арбаад хүниие эльгээжэ, энэ шухала хүдэлмэридэнь ехэ туһа хүргэнэ.

Заводой уран һайханай бүлгэмэй артистнар хирэ хирэ болоод лэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ айлшалдаг. Тэдэнэр тэндэхи колхознигуудта, холын фермэ болон отарануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ һонирхолтой концерт, наада харуулжа байдаг.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой главна инженер Б. Чимитцыренов, машина ба тракторнуудые заһабарилдаг мастерскойе даагша Н. Очиров гэгшэд заводто ерэжэ, тэрэнэй захиргаантай хэгдэхэ ажалаа тодорхойлдог, хэлсээнүүдые баталдаг байха юм.

— Шефтээ абаһан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хадаа, манай гол цехүүдэй нэгэн болоно, — гэжэ заводой хүдэлмэришэд хөөрэлдэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой МТМ-е даагша Н. Очиров.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

Социалис оронуудаар

ХАНИ БАРИСААНАЙ БАРИЛГАНУУД

[Г]ДР-тэ мүнөө газар доогуур [та]бигдажа байһан магистраль [...] 26 мянга шахуу булад сор табигдаха юм. Энэ магист[рал]ь Советскэ Союзай эхи [...] уласхоорондын газопровод[той] холбогдохо байна.

[Э]нэ магистралиие ГДР-эй ба [...]лышын Арадай Республикын [...]саргагшад барина. ГДР-эй [про]мышленна томо центр [Кар]л-Марксын-Штадт шадар [...] километрэй участогта сор[...]уудые табижа, тэдэнэр һая [...] дүүргээ.

[...]Саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэри [...]а бэшэ. Гэбэшье ерэхэ жэлэй [...]арһаа Советскэ Союзһаа [бай]гаалиин газ ГДР-тэ хүрэжэ [ер]хо. Тэрээнэй орондо ГДР [...]ынгөө бүтээһэн зүйлнүүдые [СС]СР-тэ бүри ехээр үгэдэг бо[ло]хо юм. Тус газые республи[ки]н «Лейна-верке» гэжэ томо [хи]мическэ комбинадһаа гадна, [мет]аллургическа предприяти[н]уд, шэлэй, керамическа, ба[ри]лгын промышленностиин за[во]дууд хэрэглэхэ байна.

Пистерицедэ баригдажа бай[һа]н азотно үтэгжүүлгын томо [за]вод Совет оронһоо абтаһан [бай]гаалиин газ мүн лэ хэрэг[лэ]хэ. Энэ заводые барилга[да] ГДР-эй, Советскэ Союзай, [По]льшын, Венгриин, Чехосло[вак]иин хүдэлмэришэд ба инже[не]рнүүд хабаадана. Мүнөө [...] түхеэрэлгэнүүдээр хан[гаг]даһан тус предприятиие [аш]аглалтада үгэхэдэ азотно [үт]эгжүүлтэ нилээд ехээр гар[га]ха аргатай болохо юм. Энэ [ин]тернациональна барилгын за[вод]нуудые республикын 300 [...]ан завод дүүргэнэ.

Газомагистраль ба Пистери[цы]н азотно үтэгжүүлгын завод [хад]аа СЭВ-эй гэшүүн оронуу[дай] аха дүүгэй харилсаа хол[бо]оной шэнэ үрэ дүнгүүд бо[ло]но.

Н. БАБЫКИН,
ТАСС-ай корреспондент.
Берлин.

АРАДАЙ БЭЕЫН ЭЛҮҮР ТУХАЙ ОРОЛДОЛГО

Кубын Коммунис парти ба [ре]волюционно правительство [ар]адайнгаа бэеын элүүр тухай [...]эшэ сусашагүйгөөр оролдолго [гар]гана.

Полиомиелит, маляри, шара [...]мхаа гэхэ зэргын иимэ аюул[та]й үбшэнүүд республика до[то]р богонихон сагай турша соо [ус]адхагдаа. Урдань эдэ үбшэндэ [да]йрагдажа, хэдэн мянган хүн [ні]һа барадаг байгаа бшуу. Хү[н]үүдэй дунда зэргээр наһа аба[ха]а үзэхэдэ, улам ута наһа на[һа]лдаг болоо. Үхибүүдэй гээг[дэ]лгэ Латинин Америкын бусад [бү]хы оронуудайхида орходоо [...]рагтүй үсөөн.

Революциин урда тээ мянган үхибүүд бүхэнэй 60-ниинь үйндөө хүрөөгүй байхадаа элдэб үбшэндэ дайрагдажа, гээгдэдэг байһан юм. Мүнөө үхибүүдэй гээгдэлгэ хоёр шахуу дахин үсөөрөө. Тэрэниие улам саашадань үсөөрүүлхэ бүхы шухала хэмжээнүүдые Кубын элүүрые хамгаалгын министерство абажа байнхай. 1980 он хүрэтэр үхибүүдэй гээгдэлгые хоёр үлүүтэй дахин үсөөрүүлхэ гэжэ хараалагдаа.

Үхибүүдэй тэмгүй һайнаар ургалгые хангаха хэрэгтэ халдабарита үбшэнүүдтэ эсэргүү һэргылэлгын тарилгануудые жэл бүри хэхэ гээшэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

Сүлөөтэ арадай бүхы хүн зон мүнөө түлөөһэгүйгөөр медицинскэ туһаламжа абадаг болонхой. Энэ зорилгоор республика дотор хэдэн олон больница, поликлиникэ, диспансер, аргалалга-һэргылэлгын эмхинүүд байгуулагдана. Ольгин городтохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ госпиталь ехээр алдаршанхай. Энэ госпиталь Советскэ Союзай туһаламжатайгаар баригдаһан, медицинскэ шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байха юм. Энэ хадаа Кубада эгээн томо, эрхим һайн эмнэлгын эмхи зургаан гэжэ тоологдохо ёһоороол тоологдоно.

Элүүрые хамгаалгада гүрэнэй һомолдог угаа ехэ мүнгэ зөөри — жэлдээ 300 миллион хүрэтэр песо Кубада элүүрые хамгаалгые шууд һайжаруулха бата найдабари боложо үгэнэ. Энэ хадаа элүүрые хамгаалгада революциин урда тээ һомологдодог байһан мүнгэ зөөриһөө 14 дахин ехэ.

Ажалшадай элүүрые хамгаалгын амжалтанууд Кубын революциин олон туйлалтануудай нэгэн болоно.

В. ГЛОБА,
ТАСС-ай корреспондент.
Гавана.

БУЛАД ЕХЭЭР ГАРГАДАГ БОЛОХОНЬ

Нёдондо жэлдэ 2,5 миллион тонно булад хайлуулан гаргадаг байгаа һаа, 1975 ондо 4,5 миллион тонно хүрэтэр булад хайлуулан гаргаха гэжэ Югославиин экономическа хүгжэлтын табан жэлэй түсэбөөр хараалагдана. Түсэбтэ хараануудые дүүргэлгэдэ «Зеница» гэжэ орон доторхи эгээн томо металлургическа комбинадай горнягууд ба металлургнууд угаа ехэ туһа нэмэри оруулха ёһотой.

Югославиин эгээн лэ томо табан предприятиин нэгэн болодог тус комбинат Босни ба Герцеговина республикын тэг дунда байдаг юм. Энэ район түмэрэй рудагай нөөсөөр угаа баян. Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэһэнэй ёһоор түмэрэй рудагай нөөсэ энэ республикада 550 миллион үлүүтэй тонно болоно. Энэ хадаа Югославиин рудагай бүхы нөөсын дүрбэнэй гурбан хуби болоно бшуу.

Мүнөө үедэ «Зеница» комбинат арбан хоёр предприятиие: руднитууд болон домнонуудые, булад хайлуулгын ба прокатна заводуудые нэгэдүүлдэг. Тэдэндэнь 25 мянган хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд хүдэлнэ. Тэдэнэр нёдондо жэлдэ 2800 мянган тонно түмэрэй руда малтан абаа, миллион шахуу тонно булад хайлуулаа.

Табан жэлэй эсэстэ, 1975 ондо «Зеница» гэжэ горно-металлургическа комбинат хоёр миллион тонно булад хайлуулан гаргаха.

Т. КУДРЯВЦЕВА,
ТАСС-ай корреспондент.
Белград.

ЗАЛУУШУУЛАЙ БЭЕЫН ЭЛҮҮР ҺАЙЖАРНА

Румыниин үхибүүд ба залуушуул улам бүри томонууд, хүсэтэй ба шэрхи бүхэ боложол байдаг. Хүн зоной дунда соохорложо шэнжэлэлгэ хэһэн Бухарестын гигиенын ба арадай элүүрые хамгаалгын институтдай мэргэжэлтэд иимэ тобшолол хэһэн байха юм. Зарим наһанай бүлэг бүлэг үхибүүдэй үндэрынь 1950 онойхитой сасуулбал, долоон сантиметрээр ута болоо, шэгнүүрынь долоон килограммаар нэмээ гэжэ тэмдэглэнэ.

Дурсагдаһан институтдай үхибүүдэй ба эдир залуушуулай гигиенын лабораториин хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо город ба хүдөөгэй бүхы районуудта арбан гурбан жэлэй турша соо шэнжэлэлтэ хэжэ байдаг. Нёдондо жэлдэ нютагай врачнуунай туһаламжатайгаар нэгэ үдэрһөө 18 хүрэтэр наһатай 350 мянган үхибүүд, эдир залуу хүбүүд, басагад шэнжэлэгдэһэн байгаа. Энэ хадаа дурсагдаһан наһанай бүхы үхибүүд ба эдир залуушуулай зургаан процент болоно.

Абтаһан мэдээнүүдые 1950 ондо үнгэргэгдэһэн түрүүшын шэнжэлэлгын дүнгүүдтэй сасуулжа үзэхэдэ, бүхы наһанай, мүн хүхөөршье үхибүүдэй үндэрынь ута болоо, шэгнүүрынь дээшэлээ гэжэ харуулаа. Хэдэн жэлэй урда тээ нялха үхибүүн гаран сасуугаа дунда зэргээр 3100 грамм байдаг һаа, мүнөө иимэ хүбүүдэй шэгнүүр 3400 грамм, басагадай 3300 грамм болоһон байна.

Үхибүүдэй, эдир залуу хүбүүд, басагадай бүри томонууд ба үндэрнүүд боложо байһан ушар социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ хүн зоной байдалай һайжарһанай, элүүрые хамгаалгын хүгжэһэнэй аша үрэнь болоно гэжэ мэргэжэлтэд тооложо.

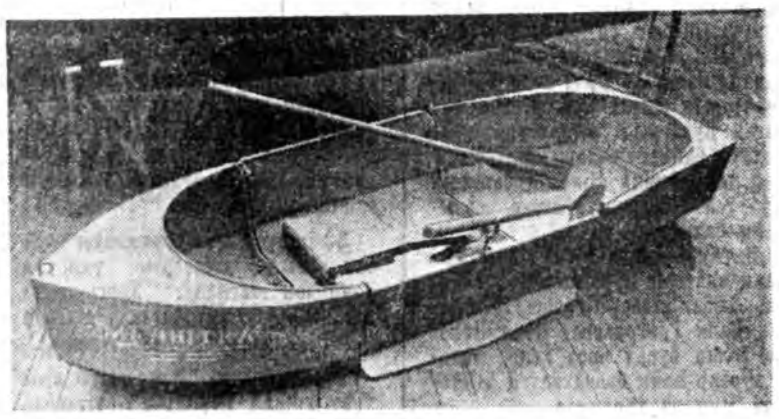
Д. ДАНИЛОВ.
(ТАСС).

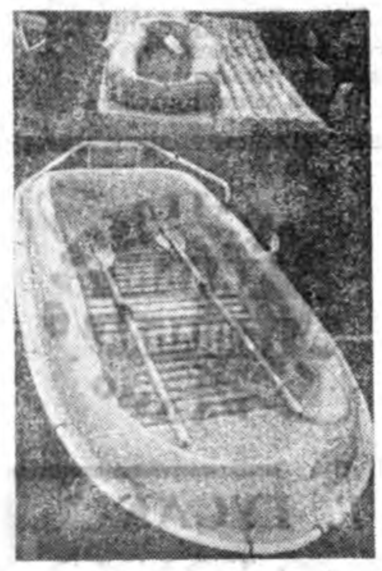

Дунай мүрэнэй эрьедэ Козлодуб гэжэ багахан городто баригдаһан атомна электростанци хадаа Болгариин асари ехэ барилгануудай нэгэн болоно. Зургаадахи табан жэлэй һүүл багта станциин 80 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын ээлжээн ашаглалгада орохо байна. Энэ АЭС совет проектээр баригдаһан, совет түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан. СССР-эй олон мэргэжэлтэд эндэ олоорсо ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер Геннадий Родионов (баруун гарһаа хоёрдохи) болгар нүхэдтэйгөө ээлжээтэ даабаринаа зүбшэнэ.

БТА—ТАСС-ай фото.

ЭД БАРААНАЙ ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД

МОСКВА. Арадай хэрэглэлэй эд бараанай оптово худалдаанай республика хоорондын яармаг болобо. Яармагта харуулагдаһан эд бараан 1972—1973 онуудта олоор гаргагдахаар хараалагдана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: дээрэнь—«Малютка» гэжэ задалагдадаг онгосо. Утань 2 метр, үргэниинь 0,8 метр, 20 килограмм шэгнүүртэй. Байгаашье һаа, энэ онгосо далайда тамаржа шадаха шадалтай, уһанда шэнгэдэггүй. Алюминеэр тэрэнэй корпусынь хэгдэнхэй; доронь—В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ново-Краматорско заводой бүтээһэн пластикаар хэгдэһэн хоёр һууритай онгосо. Тэрэ «Дельфин» гэжэ нэрэтэй. «Салют» гэжэ нэрэтэй багахан мотоор энэ онгосодо тодхожо болохо.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ КОМПЛЕКС БУЛТАДАА ТУШААЯ!

Байгша оной мартын нэгэнһээ «Ажал хэхээр, СССР-ээ хамгаалхаар бэлэнби» (ГТО) гэһэн бүхэсоюзна физкультурна шэнэ комплекс хүсэндөө орожо, арад зониие физическэ талаар хүмүүжүүлжэ байха хүдэлмэриин эхи заха табигдаба.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан ГТО гэжэ бүхэсоюзна физкультурна шэнэ комплекс хадаа совет арадай ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан шэнэ нэгэ хэмжээ ябуулга болоно.

Дүшэн жэлэй саада тээ нэгэдэхи комплексын нормонууд тодорхойлогдожо, манай ороной ажалшадые спортдо олоор хабаадуулһан түүхэтэй. Тэрэ комплекс совет хүнэй бэе махабадаа физкультурын талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгэй үндэһэ һууринь болоһон гээшэ.

Һүүлэй үе болотор манай орон дотор физкультурна хүдэлмэри ябуулха гол үндэһэ һуури байһан ГТО-гой шэнэ комплекс 1939 ондо баталагдаһан юм. Энэ үе соо олон миллион совет хүнүүд, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй ажалшад бэе махабадаа бүхы талаарнь болбосоруулан, шамбай шанга болгоо.

1935 оной январиин нэгэнэй байдалаар манай республика дотор ГТО-гой нэгэдэхи шатын значоггой 1547 спортсмен тоологдоо һэн.

1938 ондо «Медик» гэжэ бүлгэмэй Буряадай Совет ГТО-гой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө тус бүлгэмэй Центральна Соведэй улаан тугаар шагнагдаһан намтартай.

1940 ондо республика дотор ГТО-гой значогоор энгэртээ зүүһэн спортсменүүд бүри олошороо бэлэй. Тиихэдэ ГТО-гой нэгэдэхи шатын значок 2135 хүн, хоёрдохи шатын—325, мэргэн буудалгаар үнгэргэгдэжэ эхилһэн «Ворошиловский стрелок» гэжэ значок зүүгаа мянга шахуу, ПВХО-гой — 10 мянга, ГСО-гой 5 мянган хүн тусхай шалгалта үгэжэ абаһан байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ республика дотор ГТО-гой значкистнуудые, сэрэгэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Буряад оронноймнай физкультурна эмхинүүд комсомол болон сэрэгэй комиссариадуудтай суг 16 мянган истребитель, танкистнуудые миномётчик, автоматчигуудые богони сагай хугасаада бэлэдхэһэн байгаа. Тиихэдэ 4500 басагад снайпер, телефонист, радистнуудай курса дүүргэжэ, сэхэ фронт ошоһон байна. Гансахан 1943—1944 онуудта манай республикада 24 мянга гаран санашад бэлдэгдэһэн юм. Энэ үе соо республика дотор ГТО-гой 6 мянган значкист тоологдодог байба. ГТО-гой значкистнуудые бэлдэхэ талаар дэлгэрһэн республиканска социалис мүрысөөндэ «Локомотив Востока» гэжэ бүлгэм, Хоринин, Загарайн, Ивалгын аймагууд нэгэтэ бэшэ түрүү һуури эзэлжэ гарадаг байһан.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэшье ГТО-гой значкистнуудые бэлдэхэ хэрэг жэлһээ жэлдэ һайжарһан, олон хүн значкистнууд болодог байгаа. Жэшээнь, 1947 ондо 26—27 значкистнуудые бэлдэһэн байгаа һаа, 1967 ондо—9 мянга, 1967 ондо 36 мянган хүн болоһон. Мүн тиихэдэ үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада 40—50 мянган хүн ГТО-гой комплекснуудай нормо тушаажа гараһан байна.

Республикын физкультурын, комсомолой, профсоюзуудай болон ниитын бусад эмхинүүд үнгэрһэн 40-өөд жэлэй туршада ГТО-гой комплекс тушааха хэрэгтэ ажалшадые олоор хабаадуулха талаар нилээд дүршэлтэй болоһон байна. Иигээд ерэхэлээрээ байгша ондо шэнээр бии болгогдоһон ГТО-гой нормативуудые арад зоной дунда дэлгэрүүлхэ, тэрэниие тушааха талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа шадаха болобо.

Мүнөө хаа хаанагүй дэлгэрһэн научно-техническэ дэбжэлтын үедэ арад зоной физическэ хүмүүжэлые улам һайжаруулха шухала. Тиимэһээ урдань абтаһан ГТО-гой комплекс хуушаржа, шэнэ комплекс баталан абтаа.

ГТО-гой шэнэ комплексые республикымнай спортын бүлгэм, комсомол, профсоюзай ниитын эмхинүүд түгэс бэлэдхэлтэйгээр уттаба. Мүнөө республика дотор тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа. Тиин республикын спортын бүлгэм, коллективүүдтэ эдэ үдэрнүүдтэ ГТО-гой шэнэ комплекс тушааха асуудалда зорюулагдаһан суглаанууд үнгэргэгдэнэ, мүн шалгалта абаха тусхай комисси байгуулагдана.

Мүн республикын физкультурын коллектив, спортын клубуудта, предприяти, эмхи зургаан, колхоз совхозуудта, һуралсалай газарнууд, ба аяншалгын баазануудта ГТО-гой комплекснуудаар мүрысөө үнгэргэхэ судьянар томилогдоһон байна. Эдэ үдэрнүүдтэ спортын комитедүүд, бүлгэмүүд физкультурын ниитын хүдэлмэрилэгшэдтэй тусхай семинар, хэшээлнүүдые үнгэргэжэ, ГТО-гой комплекснуудаар шалгалта яагаад абахада һайн бэ гэжэ хөөрэлдөө, зүбшөөл заабари үгтөө.

Мүнөө республика дотор бии байгаа стадион, спортын талмайнууд ГТО-гой комплекснуудай нормо тушааха хүдэлмэри үнгэргэлгэдэ бэлэдхэлээ дүүргэнхэй.

Гэхэтэй хамта, манай республика дотор спортын материально-техническэ бааза байгуулха хүдэлмэри нобшоор ябуулагдана. Хэнэйшье мэдэһээр нарин сэмбын фабрика, шэлэй завод, олон тоото хүдэлмэришэдтэй барилгын коллективүүд, республикын олохон леспромхоз, колхоз, совхозууд мүнөөдэр болотор өөрын гэхээр тусхай стадион, спортын талмайгүй байһаар. Дурсагдагша коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй өөрын спортивна бааза, талмай стадионуудтай болохо асуудал һаяар шиидхэжэ, ажалшадай дунда спортын хүдэлмэри һэргээхэ саг тулажа ерээ.

ГТО-гой шэнэ комплекс арад зоной дунда дэлгэрүүлхэ талаар республикын комсомолой организацинуудай хэхэ хүдэлмэринь ехэ. Энээндээ зорюулжа, ВЛКСМ-эй ЦК, ВЦСПС, Гэгээрэлэй министерство физкультура, спортын комитедүүдтэй, мүн ДОСААФ-ай хүтэлбэрилэгшэдтэй суг комсомол, залуушуул, пионернүүд болон һурагшадта ГТО-гой шэнэ комплекс тушаалгахаар бүхэсоюзна шалгалта эмхидхэхэ гэжэ хэлсэһэн байна. Тиин спортын секци, хэшээлнүүдтэ хүбүүд, басагадые олоор хабаадуулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа байхаар ВЛКСМ-эй ЦК комсомолой эмхи, комитедүүдтэ дурадхаба.

Орон доторoo дэлгэрһэн ГТО-гой бүхэсоюзна шэнэ комплекс саг сооһь тушаан абаха хүдэлмэридэ хабаадаха зорилгоор республикымнай залуушуул эдэ үдэрнүүдтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байнууд.

Г. СЕРГЕЕВ,
республикын физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХЭНШЬЕ, ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БҮ МАРТАГ ЛЭ!

1942 оной июниин 10-да гитлеровскэ рейхэй хэблэлдэ захяа заабари болгон, чешскэ газетэнүүдтэ һүрдүүлэн айлгаха зорилготойгоор иимэ мэдээсэл тунхаглагдаа һэн:
«Лидице тосхоной зоной рейхэй хуули ёһые сахягүйн түлөө эрэшүүлынь буудан алагдажа, эхэнэрнүүдынь концентрационно лагерьта ябуулагдаад, үхибүүдынь тусхай хүмүүжүүлгэдэ эльгээгдэһэн байна. Тосхоной гэрнүүд галдагдажа, нэрэнь үгы хэгдэбэ»...

Урда үдэрынь Лидице гэжэ шахтёрнуудай тосхондо табан зуу гаран хүнүүдэй ажаһуудаг 105 гэр бии байһан юм. Сүүдхын үнгэрхэдэ түрэл тосхонойнгоо һандархай соо 173 буудуулан алуулһан эрэшүүл хэбтээ һэн.

Энээн тухай Лидицнин эхэнэрнүүд дайнай һүүлээр Равенсбрюк гэжэ концлагерьһаа бусахадаа мэдээ һэн. 203 эхэнэрнүүдэй 143-ниинь лэ концлагериин гасалан зоболонгые тэсэжэ гараа.

Хуушан Лидицеһээ үлдэһэн юумэнүүд мүнөө энэ тосхондо нээгдэһэн музейн үсөөхэн дүрбэлжэн метртэ багтана. Эндэ хуушан ном, метрикэ, түлхюур, шагтанууд, хэнэйшьеб нюдэнэй шэл гэхэ мэтые харанабди. Мүн алууршадай «нарин нягта зангай» зэбүүрхэмэ гэртэ — алуулһан зоной соо буудуулшаһан, шуһанда зуурагданхай паспортнууд, Лидициие үгы хэлгые буулгаһан плёнко үлэнхэй. Энэ зэбүүрхэмэ зэрлиг нацис фильм Лидициин музейдэ орогшодто харуулагдадаг.

Музейтэй танилсуулагшаар жара наһатай Вера Матушкова байжа болохо. «Би Лидициин эхэнэрнүүдэй нэгэнби. Тэрэ ургашта муухай үдэр гуша үшөө хүрөөгүй ябааб», — гээд магад тэрэнэй хөөрөө һаа нюрга руутнай хүйтэ даажа болохол. Тэрэ аюулта ушарай амиды гэршэ үлэһэн энэ эхэнэрэй хөөрөөн ямаршье картина, ном соохиһоо үлүүгээр хүнэй сээжэ зүрхэ хүдэлгэдэг.

«Тэрэ үдэр үдэһөө хойшо би поли дээрэ хүдэлжэ, ажалһаа ерэхыень нүхэрөө хүлеэжэ байгааб. Үдэшын зургаан сагай үедэ гэртээ ерэхэдэмни хоёр шеренгэ солдадууд тосхониисмнай хүреэлжэ байгаа һэн. Манай гэртэ солдадууд үдэшын арбан саг боложо байхада ерэбэ. Бидэ арба нэгэтэй хүбүүгээ бодхоожо, хубсалуулаад, тэдэнэй хойноһоо ябаха баатай болоо һэмди. Үбгэн хүбүүн хоёртоо сэбэр самса үмдэхүүлээ һэм. Тэрэ гэһээр би тэдэнээ нэтэтэшье хараагүйб»...

Лидице тосхоной 82 үхибүүд Хелмно гэжэ фашис лагериин крематоридо гү, али газова камера соо алуулаа.

1943 оной зунһаа хойшо таряалангай газар болгогдоһон Лидицедэ тосхоной һуурида, дайнай һүүлээр амиды үлэһэн нютагаархидынь ерээ һэн. Шэнэ Лидициин барилгын түрүүшын шулуун 1947 оной июнь һарада табигдаа. Хоёр жэл үнгэрхэдэ эндэ бодоһон түрүүшын гэрнүүдтэ Лидициин эхэнэрнүүд, үхибүүд зөөжэ ороо һэн. Хүн бүхэн өөрын гэртэй болоо. Мүнөө эндэхи 150 гэртэ 501 хүн ажаһууна.

Тэдэндэ хэрэгтэй юумэн хуу бии. Гансал алуулһан эрэшүүл — эсэгэнэр, хүбүүдынь үгы. Лидицедэ үхибүүд дахин һургуулида ябажа эхилээ, теэд... Эндэхи олохон эхэнүүд үхибүүдгүй үлэһэн дээрэһээ ашанарые тэбэрихэ аргагүй болонхой... Энэ дутагдалые юугээршье дүүргэхэгүйш. Хори юһэ мянган розын һөөгүүд гушан хоёр гүрэнһөө эндэ асарагданхай. Теэд энээгээр Лидициин эхэнэрнүүдэй уйдхар гашуудал тараажа шадахагүй.

Нюрнбергын сүүд алуулһан зониие бусаагаагүй ха юм. Лидице, Ковентри, Орадур городууд үшөөл гэмнэһээр, урдишалан тэдэнэр һануулһаар. Ямаршье сүүд, ямаршье хэһээлтэ эдэ городуудта фашистнуудай гаргаһан зэрлиг зэбүүн аашын харюу боложо шадахагүйл.

Эва КРЖИЖОВА,
Чехословакиин журналист.
(АПН—Прагопресс).

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ШЭНЭ ФИЛЬМДЭ — МАНАЙ АРТИСТНАР

«Тайгын эзэнэй» үргэлжэлэл болохо «Үгы болошоhон гэршэ» гэhэн уран hайханай фильм ниислэл хотын «Дружба» кинотеатрта июнин 19-hөө гаража эхилхэ.

Фильмын гол роль — милициин младша лейтенант В. Ф. Серёжкиной рольдо артист Валерий Золотухин наадана.

Тэрэшэлэн Буурадай гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артистнар Марта Зориктуева, hүндэб Рабсалон, РСФСР-эй арадай артист Буда Вампилов гэгшэд тус фильмдэ мүн лэ хабаадана.

Манай корр.

ХАЛУУНААР УГТАГДАБА

Хориин аймагай соёлой байшангай агитбригада Дээдэ-Тайлсын совхозой таряашад болон малшадта айлшалжа, hонин программатай концертээр тэдэнэрые баясуулба.

Шог зугаа элбэгтэй сценкэнүүдые харуулhан В. Мокина, В. Белых, С. Кривошеев, мүн дуушад М. Болоньева, Л. Угрюмова гэгшэдые хүдөөгэй ажалшад халуунаар угтаа.

Г. ХАГОЕВ.

ЗЭДЭЛЭЭЛ ХАБАРАЙ ДУУН

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой соёлой байшанда мэдээжэ уран зохёолшо Ц. Г. Шагжинай «Хабарай дуун» гэжэ зүжэг табигдажа, нютагаархинииe баясуулба.

Зүжэгэй табигдаха үдэшэ хүн зон соёлой байшан соо олоороо суглараа. Баянгол нютагта концерт, наадан харуулагдадагшье hаа, нимэ зүжэг үнинэй табигдаагүй юм.

ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулан, Баянголой дунда hургуулиин багшанар энэ зүжэгые табихаар бэлдэжэ эхилhэн байгаа. Зүүн-Сибириин соёлой институдай театрально-режиссерско факультет дүүргэhэн И. Б. Лобсанов зүжэг найруулан табилгада ехэ оролдолго гаргаhан байна. Тиин залуу хүдэлмэрилэгшэ драматическа бүлэг нютагтаа бии болгобо. Тус зүжэг нилээд хүшэр байгаашье hаа, хабаадаха нюурнуудаа шадамар бэрхээр олоhон, Рольнуудаа тааруулан хубаан табижа, зүжэгөө гоё hайханаар харуулжа шадаа бшуу.

Хүдөөгэй ажалшадые баясуулhан зүжэгтэ хоёр үеын ажабайдал үнэншэмэ зохидоор харуулагдаа гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Зүжэгэй ахамад үеын хүнүүдэй рольнуудые hургуулиин директор Д. С. Семенов, партийна организациин секретарь Б. Л. Будаев, багшанар Е. В. Харжеева, Д. Б. Ринчинова, З. Ф. Омсоева, З. Б. Будаева гэгшэд яhала шадамараар гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулаа. Мүн залуу хүнүүдэй роль наадаhан Мосолоев, Задуев, Базаров, Дондубон, Лобсанов гэгшэд баhал бэлиг шадабаряа hайса гаргаhан байна.

Баянголой артистнууд энэ зүжэгөө хүршэнэртөө харуулхаяа hаяар Хилгана, Уланай колхозуудта айлшалхаар хараална.

С. ГАРМАЕВ.

Баргажан.

ДОЛООТОЙШУУЛ hУРАНА

Мужыхын дунда hургуулиие дүүргэхэеэ байhан hурагшадай түрүүшынгээ хоёр шалгалта hайн барихандань, багшанар болон түрэлхид баяртай. Ород хэлэ ба литературын багша М. З. Янгутовагай hурагшад литература hайн мэдэхэ байhанаа харуулаа. Тэдэнэй найманиинь «5», арбаниинь «4» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр сочинени бэшээ.

Витимэй дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагшад Зоя Рябова, Люба Эпова, Сережа Павленко, Валя Григорьева, Неля Попова болон бусад ород хэлэ, литератураар hайн бэлэдхэлтэй байhанаа мүн лэ харуулаа.

Аймаг доторхи 11 hургуулида дунда hургуули дүүргэхын, удаадахи класста орохын түлөө шалгалтанууд үргэлжэлhөөр.

Гэхэтэй хамта, hуралсалай шэнэ жэл зарим газарта эхи табижа, hургуулиин партын саана үхибүүд hуурияа эзэлнэ. Нарhатын дунда hургуулиин hарууд, уужам классууд соо үхибүүдэй шэнгэхэн хоолой, хүнгэхэн ябаса дуулдадаг болобо. Тэндэ хамта долоо наhа гүйсэhэн 60 гаран хүбүүд, басагад эрдэмэй дээжэтэй танилсажа эхилбэ.

33 минута соо үргэлжэлдэг гурбан янзын хэшээлые үхибүүд hонирхон шагнана. Хэшээлнүүдэй забhарта амарангаа тэдэнэр элдэб наада хэнэ, дуу дуулана.

Түрүүшынхеэ hургуулида орохоёо байhан хүүгэдые багшанар А. Н. Мягкова, Н. М. Байбородина, Г. А. Кузнецова гэгшэд hургажа байнхай.

М. ЯКОВЛЕВ.

Яруна.

АЖАЛЛАЖА БАЙГААД АМАРНА

Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда hургуулиин hурагшад зунай сагта таатай зохидоор амарха зуураа, «Восточные Саяны» колхоздо ажаллажа, ехэхэн туhа хүргэнэ. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ 10 гектар талмайда куузику ургуулжа, га бүриhөө 350 центнер ургаса хуряаhан байгаа. Мүн 50 гектар сабшалангай үбhэ ногоо сабшажа hүрилөө hэн.

Тус hургуулиин ахалагша классудай hурагшад энэшье жэлдэ түрэл колхоздоо туhалха гэжэ шиидэбэ. Мүнөө эдиршүүл hуралсалайнгаа жэлые яhала hайнаар дүүргээд, амарха, ажаллаха халуун хаhада бэлдэжэ эхилээ. Тэдэнэр хээрэ байха байраяа түхеэржэ, hаяхан дүүргэбэ.

hурагшадай бригада энэ жэлдэ набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ, 20 гектар талмайда куузику тарижа ургуулха, 50 гектар сабшалангай үбhэ хуряахабди гэжэ колхозой правленидэ үгээ үгэhэн байна. «ДТ-20» түхэлэй трактор, культиватор, сеялкэ, үтэгжүүлгэ тарааха машина тус бригадада даалгагдаа.

Эдиршүүлэй үйлэдбэриин бригадые биологиин багша С. Р. Конякова хүтэлбэрилхэ болоо. Тус hургуулиин ахалагша классудай 35 hурагшад зунайнгаа лагерьта амаржа байгаад, ажаллажа эхилбэ.

Б. БИРБАЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

Эртэ урда сагай «айдаhатай амитан»

Украинын Науканuудай академиин зоологиин институдай палеонтологическа музей шэнэ hонирхолтой, олдохонь шухаг экспонадтай болобо. Энэнь — динотериин гэхэ гү, али грек хэлэнhээ оршуулхада, «аймшагтай амитанай» араг яhан. Тернопольско областиин Гусятин гэжэ тосхоной дэргэдэ малталга хэжэ байхадаа тэрэ араг яhые олоhон биологиин эрдэмэй кандидат Владимир Свистун тэрэ хохинсог эблүүлэн зохёожо, hэргээн шэнэлхэ хүдэлмэриие ударидаба.

Эндэ олдоhон динотериин толгойн яhан бүхы дэлхэй дээрэ оройдоол хоёрдохи иимэрхүү олзо болоно. Түрүүшынхинь зуу гаран жэлэй саана Баварида олдоhон юм. Тэрэ хохинсог мүнөөнэйхиhөө томо, ондоо түхэлтэй hэн. Тэрэниие англичанууд ехэ мүнгөөр худалдажа абаhан байна. Тиин мүнөө тэрэ хохинсогынь Лондондохи Британиин байгаалиин түүхэ шэнжэлгын музейдэ хадагалагдадаг. Украинада олдоhон хохинсог түрүүшынхидэ орходоо, түхэл маягаа алдаагүй, яhала hайн хадагалагдаhан байгаа.

Динотериин элдэб яhанууд бүри урданшье Европын гүрэнүүдэй эрдэмтэдтэ олдодог hэн. Гэбэшье мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ энэ «айдаhатай амитанай» оройдоол табан араг яhан тоологдоно. Тэдэнь Баварида, Румынида, Чехословакида, мүн Советскэ Союзда (Молдавида ба Украинада) хадагалагдадаг. Гэхэтэй хамта, хохимой тархитаяа байhан араг яhан гансал Украинын Наукануудай академидэ бии. Тэрээнhээ бэшэниинь Лондондохи араг яhа шэнжэлhэнэй, мүн малталгануудта олдоhон элдэб зүйлнүүдэй үндэhөөр палеонтологуудай бүтээhэн хэмэл тархитай юм.

Теэд ямар түхэлтэй байhан юм, энэ урда сагай ан? Хэдэн милли он жэлэй саана үхэжэ hалаhан энэ хоморой, эрдэмтэдые hонирхуулдаг амитанай газаа түхэлынь үнэхөөроошье жэгтэй hонин байhан гэхэ. Тархиинь яhанай тиимэ гонзогор ута бэшэ hаа, динотери мамонтда гү, али мүнөө сагай заанда адлирхуу байха hэн (тэдэнэй яhануудынь яhала адлирхуу). Теэд энэ урда сагай амитан мамонтhаа гү, али заанhаа жэшээгүй ута байгаа ха. Тэрэнэй араг яhанай утань табан метр, үндэрынь 3 метр 75 сантиметр болоно. Динотериин hоёонуудынь заанайхидал адли дээдэ үргэнhөө бэшэ, харин доодо үргэнhөө hорболжолон урганхай. Моро монсогор бэшэ, халта хабтайд гэhэн аад, доошоо годиhон тэдэ hоёонуудаараа динотери зөөлэн газар малтан, шэмэтэ үндэhэнүүдые гаргажа, эдидэг байгаа. Шүдэнүүдынь мүн лэ динотериин ургамал ногоогоор хооллодог байhые гэршэлнэ. Үргэнэйнь урда талын бүхы яhан динотериин хоншоортой гү, гү, али hанжад гэhэн дээдэ уралтай байhые элишэлнэ.

— Динотериин хаана байрладаг, яажа ажамидардаг байhаниинь эрдэмтэдтэ үшөөл хүсэд мэдэгдэнэгүй. Зарим эрдэмтэд тэдэниие гол мүрэнүүдэй нуга тохойгоор, шэмэтэ ногоогоор баян газарта байрладаг байгаа гэжэ тоолоно. Нүгөө зариманиинь ой соогуур байрлажа, модоной шэлбүүhэ мүшэрөөр, шэмэтэ набшаhаар хооллодог байгаа ха гэжэ багсаамжалан тухайлдаг.

Станислав СМИРИН.
(АПН).

РОССИН ЭРХИМҮҮД

hур харбалгаар хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда өөр хоорондын болон командын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөн дүрбэн үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Россин түрүү hуури эзэлхэ энэ нааданда Томскын, Новосибирскын, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай Чечено-Ингушска, Яхадай, Буряадай АССР-нүүдэй мэргэшүүл хабаадалсаhан байгаа. Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлhэн нааданда манай хүршэнэр — Шэтын областиин спортсменүүд эрхим дүн харуулба. Эдэнэр мүрысөөндэ хоёр команда асаржа ерэhэн. Тиигэжэ түрүүшын гурбан hуури эзэлэгшэдэй тоодо орожо шадаhан байна. Жэшээнь, нэгэдэхи командын спортсменүүд эрхимлэжэ, хоердохинь гурбадахи hуури эзэлээ. Манай республикын суглуулагдамал команда хоёрдохи hуури эзэлhэн байна.

Өөр хоорондын дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ энэ жэлдэ ВЦСПС-эй чемпион болоhон, уласхоорондын классай спортын мастер Мэлс Дабаев (Шэтын область) түрүү hуури эзэлээ. Удаадахи хоер hуринуудые манай республикын спортсменүүд Анатолий Гармаев, Цыренжап Будаев гэгшэд эзэлээ. Тиин эдэ хоёр мэргэшүүлнай бүхы мүрысөөнэй дүнгүүдээр СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэжэ, командынгаа гэшүүдые баясуулба.

Мүн эхэнэр мэргэшүүлэй дундаhаа уласхоорондын классай спортын мастер Галина Архиповада (Шэтын область) хүрэжэ, харбаха спортсменка байбагүй. Нютагайнь эхэнэр Лхама Лхасаранова хоёрдохи, Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэ Александра Будаева гурбадахи hуури эзэлhэн байна.

Басагад соохоо Яхадай АССР-эй түлөөлэгшэ Елена Кетимясова, хүбүүдэй дундаhаа Шэтын Мункожапов, Баргажанай аймагай Уланай дунда hургуулиин 9-дэхи классай hурагшад Владимир Цыденов гэгшэд түрүүшын хоёр hуури эзэлhэн байна.

В. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Урожай» бүлгэмэй Центральна Соведэй чемпионууд Г. Архипова, М. Дабаев. Мүрысөөнэй үедэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ НААДАНДА ХАБААДАХАНЬ

Буудалгаар зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаhан манай республикын суглуулагдамал команда уржадэр Хабаровскhаа hаяхан бусаба.

Тэндэ хабаадаhан долоон командануудай дундаhаа шалгаржа, хамта 509 балл абаhан манай команда мүрысөөнэй 1-дэхи hуури эзэлбэ. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые Амарай областиин, Хабаровска хизаарай командануд эзэлээ.

Республикынгаа нэрэ түрые хамгаалха зуураа, онсо бэрхээрээ шалгараhан спортсменүүд олон. Тэдэнэрэй тоодо СССР-эй спортын хүндэтэ мастер Петр Николаев, спортын мастернууд Е. Терентьев, Ц. Бальжиев, мастерта кандидадууд Г. Орехов, Т. Трухан, М. Мадасон, Р. Серышева гэгшэд ороно.

Түрүү hуури эзэлhэн спортсменүүд Улаан Тугай орденто ДОСААФ-ай центральна комитедэй грамотануудта хүртөө, командамнай дамжуулгын кубок барюулагдаа.

Зонын мүрысөөндэ шалгараhан манай буудагшад август hарада Воронеж хотодо болохо түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха болонхой.

В. ТОКТОХОЕВА.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

ПРАГА

Г. ГУСАК ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

Чехословакиин революционно профсоюзай хүдэлөөнэй VIII съезд эндэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлhээр. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак тэрээндэ хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлэбэ. Съезд хадаа Социалис Чехословакиин ажабайдалда шухала хэрэг болоно гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, ЧССР-эй профсоюзуудай ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд тухай, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухайнь тогтожо хэлээ.

Уласхоорондын асуудалнуудта тогтоходоо, ЧССР-эй арадуудай, Чехословакиин гүрэнэй аюулгүйе сахин хамгаалха, СССР болон социалис бусад оронуудтай харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ гэhэн зорилго КПЧ-гэй XIV съезд табяа hэн гэжэ Г. Гусак тэмдэглээ. Съездhээ хойшо үнгэрhэн жэлэй турша соо политическэ, экономическа ба бусад hалбаринуудаар Советскэ Союзтай, социалис бусад оронуудтай Чехословакиин хоорондохи харилсаанууд хүгжэн бэхижээ гээд оратор хэлэбэ.

СССР-эй эб найрамдалта политикые Г. Гусак гүйсэд дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээ. hүүлэй жэлнүүдтэ тус политика гайхамшаг амжалтануудые туйлаа гэжэ тэрэ зааhан байна.

Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдэй, США-гай Президентын Москвада хэhэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые амаршалнабди гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь хэлээ. Эдэ бүгэдэ дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые hуларуулгада шэнэ алхам болоно. Ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёhоор шиидхэхэ хэрэгтэ зам нээжэ үгэнэ.

СССР ба ФРГ-гэй, ПНР ба ФРГ-гэй хоорондын договорнууд, Баруун Берлин тухай хэлсээн түүхэтэ удха шанартай гэжэ Г. Гусак үргэлжэлүүлбэ.

Советскэ Союзай, социалис лагериин бэелүүлжэ байгаа политика (тэрэниие дэмжэнэбди) аюулгүй байдалай, харилсан туhалалсаагын асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө үнгэргэхэ арга боломжонуудые байгуулна. Европые амгалан тайбан түби болгохо хүсэлэл эрмэлзэлые Чехословаки бүрин дэмжэнэ гээд Г. Гусак тэмдэглээ.

УЛААН-БААТАР

ЭРДЭМЭЙ ОРЬЁЛ ӨӨДЭ УРЯАЛНА

ТАСС

Ород хэлэн хадаа монгол арадай шудалдаг эгээн лэ хүндэтэй хари хэлэнүүдэй нэгэн болоно. hурагшад, дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудай студентнэрhээ гадна, элдэб мэргэжэлтэй, элдэб наhанай хүнүүд ород хэлэ шудална. Улаан-Баатарай телевидени ород хэлэнэй хэшээл саг үргэлжэ үнгэргэдэг юм. Ород хэлэ шудалха 700 гаран курса болон кружогууд хото городуудта, хүдөө нютагуудта эмхидхэгдэнхэй.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал Залуушуулай Монголой Революционно Союзай XVI съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ород хэлэ бүри гүнзэгыгөөр шудалхыень оронойнгоо ревсомолшууд болон залуушуулые уряалба. Энэ хэлэ шудалангүй, эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлгэдэ, дэлхэйн классическа литературатай танилсалгада амжалта туйлажа яашье болохогүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

Гэмтэ ябуулганууд тухай шэнэ баримтанууд

ТАСС

Урда Вьетнамда американ солдадуудай хэhэн гэмтэ эбуулганууд тухай шэнэ баримтанууд элирбэ. Американ журналист Кевин Бакли «Ньюсуик» гэжэ журналда статья толилуулхадаа, 1968 ондо Урда Вьетнамай Киенхоа провинцида, Меконг мүрэнэй адагта, американ сэрэгүүдэй хэhэн гэмтэ ябуулганууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Журналистын баримталhанай ёhоор, энэ ябуулгын үедэ амгалан тайбан 5 мянга гаран хүн алуулhан байгаа.

Энэ гэмтэ ябуулга хэхын тула США-гай армиин 9-дэхи ябаган сэрэгэй дивизиин командовани 8 мянган солдадые, 50 артиллери, ракетэ болон ехэ буунуудаар зэбсэгжэhэн 50 вертолёт ниишэ хаяhан юм. Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд дивизиин подразделенинүүдтэ ехэ дэмжэлгэ, туhаламжа үзүүлээ hэн гэжэ К. Бакли бэшэнэ.

Бомбодолгын үедэ олон мянгаад таряашадай урса гэрнүүд hандаргагдаhан, харин үлэhэн гэрнүүдыень шатааhан байгаа.

«Энэ гэмтэ ябуулгаhаа амгалан тайбан улад зон олоороо хохидохо гэжэ американ командовани мэдэжэ байгаашье hаа, тэрэниие үйлэдхэынгөө урда тээ, мүн hүүлээрньшье энээндэ анхаралаа хандуулаагүй», — гэжэ К. Бакли тэмдэглэhэн байха юм.

НЬЮ-ЙОРК

hУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ КОММУНИСТНУУДАЙ ХЭhЭН ТЭМСЭЛ

ТАСС

Байгша ондо президентые hунгаха hунгалтада бэлэдхэл хэхэ hунгуулиин ажал ябуулгада США-гай Коммунис парти ехэ амжалта туйлаа.

«Компартиhаа дэбжүүлэгдэhэн кандидадуудые hунгуулиин бюллетеньдэ оруулха эрилтэтэй бэшэгтэ мүнөө үедэ оронoй 12 штадта хүнүүд гараа табиhан байна, — гэжэ Компартиин ЦК-гай политическэ комитедэй гэшүүн — hунгуулиин ажал ябуулга үнгэргэхын түлөө харюусалгатай түлөөлэгшэ Хосе Ристоруччи ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ.

Партиин Генеральна секретарь Гэс Холлые — США-гай президентдэ кандидадаар, «Сүлөөлэлгын түлөө залуу хүдэлмэриишэдэй Союзай» национальна түрүүлэгшэ, Компартиин ЦК-гай гэшүүн Джарвис Тайнерые вице-президентдэ кандидадаар бүридхэлдэ абалгада шухала документнүүдые Компарти эдэ штадуудай долоонойнь нютагай засагаархидта дамжуулан үгэhэн байна.

Ороной үргэн ниитэ ажалшадай аша туhада шухала асуудалнуудаар партиин шууд сэхэ ябуулга хэhэн дээрэhээ американ коммунистнууд амжалта туйлаа бшуу.

Гадаадын политикын асуудалнуудаар «Индохитадтахи дайе болюулха, США-гай бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые бүмбэрсэг дэлхэйн тус районhоо дары түргэнөөр гаргаха» гэhэн эрилтэ Компарти табина. Вьетнамда боложо байhан дайн байлдаан американ обществын хүгжэлтые доройтуулна гэжэ коммунистнууд заана.

Орон доторойнгоо гол шухала бүхы асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула «американ обществын социальна байгуулалтада революционно хубилалтануудые хэхэ шухала» гээд Компарти hунгагшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна.

САНТЬЯГО

Чилиин президентын шиидхэбэри

ТАСС

Чилиин правительствые тарааха тухай мэдээсэл Чилиин президентын канцеляриин пресс-албан дэлгэрүүлбэ. Экономическа, политическэ, захиргаанай хэмжээнүүдтэй дашарамдуулан, министрнүүдэй кабинедые шэнээр эмхидхэхэдэнь, президент Сальвадор Альендидэ хүнгэн болгохын тула иимэ шиидхэбэри гаргагдаа гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Гүрэниие толгойлогшо дээрэ дурсагдаhан хэмжээнүүдтэй оронойнгоо улад зониие hаяар танилсуулха юм.

ЯПОН. Японой ажалшад японо-американ сэрэгэй договор болюулхын, Японой газар дээрэ сэрэгэй баазануудые үгы хэхын түлөө тэмсэл ниитээрээ ябуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: японо-американ сэрэгэй договор болюулха гэжэ Токиогой 40 мянган ажалшад эрилтэ табина.

Джапан Пресс — ТАСС-ай фото.

ХАНОЙ

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУДТА

ТАСС

Июниин 11-дэ ДРВ-гэй газар нютагуудые американ авиаци бомбодожо үргэлжэлhэн байгаа. Намдинь хото, мүн бусад зарим районууд ехэ хохидолдо оробо. Стратегическэ шэглэлтэй «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд добтолгонуудта хабаадалсаа. Американ 7-дохи флодой корабльнууд Вьетнамай Демократическа Республикын эрье шадарай нютагуудые зэрлиг бүдүүлигээр буудаhан юм.

ДРВ-гэй МИД июниин 12-то тунхаглаhан мэдүүлгэ дотороо ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудыень эрид шүүмжэлээд, Вьетнамай Демократическэ Республикын бэеэ даанхай, аюулгүй байдалда хоро хүргэhэн харата ябуулгануудаа зогсоохо эрилтэ США-да табиба.

ВИА агентствын дамжуулhанай ёhоор, июниин 12-то американ авиациин Хойто Вьетнамай нютагуудта добтолходонь, Вьетнамай Арадай армиин ПВО-гой частьнууд Хабак провинцида бомбо хаяхые hэдэhэн нэгэ самолет буудажа унагааа.

ПЕКИН. (ТАСС). ДРВ-гэй газар нютагуудые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байhыень Хитад орон буруушаан шүүмжэлнэ гэжэ КНР-эй МИД-эй эндэ тунхаглагдаhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. «Хитадай Вьетнамтай хиллэдэг нютагуудта дүтэ шадар Хойто Вьетнамай газар дайдые бомбодолгоёо үргэдхэhэн ябадал Хитадай аюулгүй байдалда тойбо татажа, харата ябуулга болоно» гэжэ мэдүүлгэ дотор заагдана.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамай Анлок хотын гудамжануудта шанга байлдаанууд болоно гэжэ иишэ ороhон мэдээсэлнүүдhээ элирнэ. Сайгонhоо баруугаар 80 километртэ патриодууд Киентыонг провинциин түб болохо Мокхоа хотодо шэбээлhэн дайсанай бэхилэлтэнүүдтэ добтолhон байна.

Хюэ хотоhоо баруугаар болоhон шанга байлдаанууд тухай Американ информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Хюэ хотоhоо 19 километрэй зайда дайлалдажа байhан патриодуудай ара талада агаарай десант хаяхые сайгон командовани hэдэлгэ гаргаба. Гэбэшье десанттай вертоледууд шанга харюу сохилто абажа, hөөргөө тэхэрин, зугадаха баатай болоо. Эндэ гурбан вертолет буудагдан унагаагдаа.

Июниин 12-ой hүни США-гай хүндэ бомбардировщигууд Урда Вьетнамай Сайгон хотоhоо баруун-хойгуурхи, Контум шадар сүлөөлэгдэhэн нютагуудта, Урда Вьетнамай зарим районуудта хэдэн зуугаад тонно бомбо хаяа.

ХАНОЙ. (ТАСС). Бороо хурагүй үедэ, 1971 оной ноябрьhаа 1972 оной май хүрэтэр Лаосой патриодууд ехэ амжалта илалтануудые туйлаа гэжэ Лаосой Арадай-сүлөөрэлгын армиин Верховно командованиин коммюнике соо мэдээсэгдэнэ.

Энэ үе соо Арадай-сүлөөрэлгын армиин подразделенинүүд дайсанай 15 мянга гаран солдат ба офицерые, тэрэ тоодо Таиландын 4990 хүлhэншэдые, генерал Ванг Паогой «тусхай хүсэнүүдэй» 6626 солдадые хүлhөөнь буулгаhан байха юм. Лаосой патриодууд 43 батальониие, тэрэ тоодо Таиландын хүлhэншэдэй 19 батальониие ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа, американ 117 самолет ба вертоледые буудажа унагаагаа, гэмтээгээ, 4200 буу зэбсэг, сэрэгэй 112 машина эзэмдэн абаа гэхэ гү, али гэмтээгээ, 22 хүүргэ тэhэлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Агиттамай» — түрүү бэшэг. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд, мүрысөөндэ гарагты» — суглуулбари. «СССР Ирак хоёрой хоорондохи договор эсэслэн баталалга» — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседаниhаа.

Хоёрдохи хуудаhанда: Л. Синегрибовэй «Буруушаагдаhан хэрэг» гэhэн статья. «Хонишоной ажабайдалhаа дүрбэн ушар» гэhэн А. Истомин. А. Рыжковой фотоочерк. «Кадрнуудые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлгэ тухай анхарха» гэhэн В. Галсановай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда: В. Прохоровой «hайнаар, мүнөөнэй ёhоор барилга хэхэ» гэhэн статья. Хамтын саадта эмхи гурим байгуулагдаха юм гү?» — В. Окуневой статья. Хилын саанахи hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Хари гүрэнүүдэй эрдэм болон техникын hонин. Нютаг нютагай hонин. Болоhон ушар.

ЭНХИР ЭКРАН

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
18.00 — «Времена года», «Царевна лягушка» гэhэн мультфильмнүүд.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
19.00 — «Время» гэhэн hүүлэй hонинной программа. 19.30 — футболоор Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн хахад финальна наадан дамжуулагдаха. Эндэ СССР-эй, Венгриин суглуулагдамал командануудай наадан харуулагдаха. 20.15 — Владимирска тракторна заводой арадай хатарай ансамблиин концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
20.30 — телепанорама. 20.50 — киноочерк. 21.10 — Буряадай телевидени, радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 21.40 — «Түмэршэ дарган «Огнев» гэhэн киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
22.05 — «Эрдэм наука — мүнөөдэр» гэhэн дамжуулга. 22.35 — «Анна на шее» гэhэн уран hайханай фильм. 24.00 — «Время» гэhэн hүүлэй hонинной программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

 Н-03591. Заказ № 12